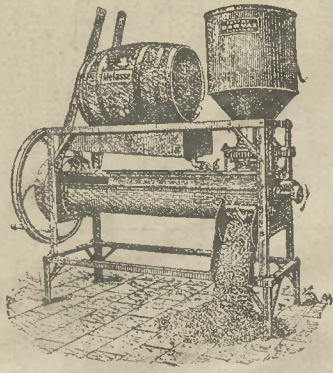

GAZDASÁGI LAPOK

46. szám.

Megjelenik minden vasárnap

1908. November 15.

Ne vegyünk MELASSE-keverékeket!

Az egyedül megbízható erőtakarmány az, melyet a gazda maga állít elő! Ajánljuk a szabadalmazott, automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő „Agrikultura” melasse-erőtakarmány készítő gépeinket kézi vagy hajtóerőre berendezve! 3—4 waggos áru előállításánál a gép ára már megtérül. Melasse, szárított répaszelet, korpafélék, mindenféle műtrágyák, „Agrikultura” org. trágya, enyvtelen csontliszt stb. árusítása.

„Agrikultura” mezőgazdákot ellátó részv.-társ.
Iroda és mintatelep: Budapest, V., Zoltán-utca 12.
Sürgőnyezim: Oxigen. Telefon: 99—48.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, minlegesebb foszforsavas munkákkal és árajánlat-

den növénynek legjobb és trágyája. — Kivánatra szak-tal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-ut 49. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárral és tartalomjellel van ellátva!

Dévai Hitelbank Részvénytársaság

Raktárházai.

A Dévai Hitelbank Részvénytársaság igazgatósága felhívja a gazda, kereskedő és iparos közönség figyelmét ujonnan épített **modern berendezésű raktáraitra és vasbeton pinzéire.** A raktárházak a dévai állomás pályatestével iparvágány által vannak összekötve s a reexpeditionális díjkiegyenlítés kedvezményét élvezik,

ELVÁLLALJUK:

Gabonának, valamint mindenmű nyerstermékeknek, szesznek, pálinkának beraktározását a legelőnyösebb díjszabások és feltételek mellett.

Előleget nyújtunk minden néven nevezendő árura a legolcsóbb kamatláb mellett a lehető legmagasabb kvótáig, valamint elvállaljuk mindenféle termékek és árucikkek **bizományilag való eladását** a legmérsékeltebb jutalék mellett.

Elvállaljuk mindenféle árunak **fuvarozását, ki- és berakását, kezelését** és a szállítványozási üzlettel járó minden teendőket végzését a legmérsékeltebb tételek mellett.

Felhívjuk a közönség figyelmét **szesz-szabadraktárrunkra,** valamint ujonnan létesített **áruosztályunkra,** s kívánatra bárkinek megküldjük raktári szabályzatunkat és díjszabásunkat.

Készséggel szolgálunk a legmérsékeltebb speciális ajánlatokkal kérdezősködés esetére.

Minden küldemény a

Dévai Hitelbank Részvénytársaság Raktárházai
czimre küldendő.

Dévai Hitelbank Részvénytársaság Igazgatósága.

Miután az előző sorsjátékban sok millió korona nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek, a most befejezett **utolsó 22. sorsjátékban** ismét szerencsénk volt nagyrabecsült vevőinket sok **több más főnyereményen kívül a következő nagy nyereményekkel** meglepni és pedig:

200.000

koronával a 38236. sz. sorsjegyre

25.000

koronával a 34345. számra

80.000

koronával a 91433. sz. sorsjegyre

25.000

koronával a 123580. számra

40.000

koronával a 107374. sz. sorsjegyre

20.000

koronával az 57078. számra

15.000

koronával a 107364. számra

Kisérelje meg tehát szerencsését nálunk!

Könnyen meglehet, hogy Ön is nemsokára azon ezrek közé fog tartozni, akik nálunk nagy nyereményhez jutottak.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:

Egész sorsjegy 12 K.

Fél sorsjegy 6 K.

Negyed sorsjegy 3 K.

Nyolczad sorsjegy 1.50 K.

Huzás már november 19. és 21-én.

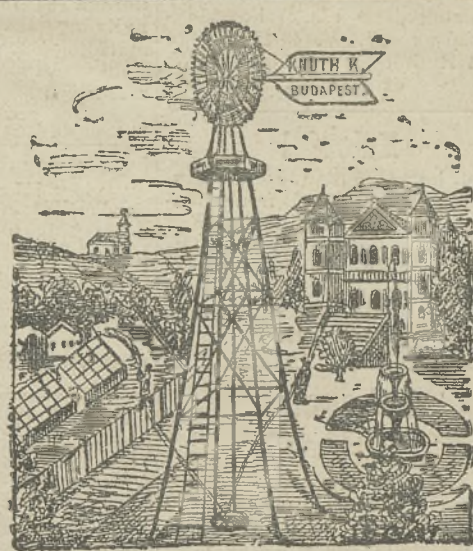
Török A. és Társa Bankház r.-t. BUDAPESTEN.

Központ: Szervita-tér 3/f. Török-palota.

Teréz-körut 46. szám.

FIÓKOK

Váci-körut 4. szám.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6—8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőztűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum-váladékból nyert gázok értékesítését czélzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőgyagy-csövek raktáron.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, sovány, úgy hizott állapotban **URL REZSŐ** sertésbizományosnál, Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári serfözde

bérrpalota). — Telefon: 97—05 interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám,

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alakult 1900.

Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,970.340.— kor.

Tartalékok . . . . . 764.760.15 „

Összesen: 2,735.104.16 kor

1901. évi fölösleg 90.349.— kor.

1904. évi fölösleg 72.438.23 kor

1902. „ 59.782.26 „

1905. „ 61.730.60 „

1903. „ 109.331.73 „

1906. „ 39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módoszatok szerint.

Az tűzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi tűzletfeleslegből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi tűzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat, 5%, engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: minden egyes szó 4 fillér, csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be.

ZSÁK PONYVA KÖTÉL
POLLÁK SÁMUEL
SZEGED

Alkalmazást keresők.

Irnoki,

vagy irodagyakornoki állást keres kezdőfizetéssel egy két éves gazdasági tanfolyamot végzett nőtlen, jó írásu egyén. Czim a kiadóhivatalban 1098. szám alatt.

Ispáni

állást keres kisebb gazdaságban gazdasági tanintézetet végzett, 16 évi gyakorlattal bíró, nőtlen, protestáns vallású, szerény igényű gazdász, hol szorgalma, erélye és becsületessége folytán jövőjét megállapíthatná. Jártas a szeszgyártásban, dohánytermelésben, cukorrépatermelésben, hizlalásban, mézszőlőhomok téglagyártásban, tehenészetben és az egyszerű számvitelben. Beszél magyarul és tótul. Bővebb információt nyújt Kriek Aladár ur urad., felügyelő Léva, Szilassy Zoltán ur orsz. képviselő Epest, Köztelek, Gróf Sándor intéző ur Nógrád-Ecsegén. Megkeresések 1120. sz. alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

37 éves

okleveles állatorvos és gazdasági tanintézetet végzett gazda, ki az állattenyésztés és tejjgazdaság terén kiváló jártassággal, valamint az összes gazdasági teendőkben megfelelő gyakorlattal bír, nagyobb uradalomban megfelelő állást keres. Nagyobb gazdaság perzentuális kezelését is elvállalja. Czim a kiadóhivatalban 1131. sz. alatt.

Szőlő-

és pinczekezelői állást keres egy 2 éves vinczellér-iskolát és pinczemesteri tanfolyamot végzett intelligens egyén; több nyelven beszél, mezőgazdaságban is volt már alkalmazva. Az állást január 1-én foglalhatja el. Czim a kiadóban 1132. szám alatt.

Gőzeke-gépész

ajánlkozik nagy uradalmakba. Fiatal, nő, ügyes, megbízható ember több évi gyakorlattal. Tudakozódók forduljanak a lapok kiadóhivatalához 1143. sz. alatt.

Gazdatiszt,

38 éves, r. kath., családi, 18 évi gyakorlattal, önálló, nyugdíjkepes, állást keres. Megkeresések F. M. Kondoros, Békésmegye, poste restante kéretnek.

Állást keres

gazdasági tanintézetet és kereskedelmi akadémiát végzett, gyakorlatlaltal bíró, 25 éves fiatal ember, aki mérlegképes könyvelő. Czim a kiadóhivatalban 1139. szám alatt.

35 éves,

nős, gyermektelen, elismert gazda, ki földmives iskolai jeles vég bizonyítvánnyal, keszthelyi gazdasági tanintézetből gyakorlati gazdasági vizsgával, 17 évi kitűnő gyakorlattal rendelkezik, állást keres. Jártas a gazdaság minden ágában, tejjgazdaság, cukorrépa, csirok, cikória, dohány stb. termelésben. Jelenleg 1500 holdas gazdaság intézője, de kezelt már 4600 holdast is. Czime: Sipos István intéző, Bárdibükk, Somogy megye.

Művelt,

derék, német gazda, nőtlen, 27 éves, szakiskolai képzettséggel, aki eddig nagyobb, tekintélyes uradalmakban szolgált, kereskedelmi képzettséggel is bír, a legnehezebb gazdasági komplikációk megoldására kész vállalkozni, önálló munkakörrel állást keres 1909. január elsejére. Kiváló jó bizonyítványokkal és ajánlatokkal rendelkezik. Megkeresések "J. V. 9047" jellege alatt Rudolf Mosse Berlin S. W. címzendők.

Kulcsári

állást keres jóírású csendőrszervező, volt fővárosi nyugalmazott 42 éves rendőrelőőr. Felügyeletnél, vagy irodai munkákban igen használható. Szives megkeresésekre czim: Kulcsár, poste restante posta Zámoly, Győr megye.

Kolozsvárt

vizsgázott, 41 éves, nős, gyermektelen gazdatiszt, ki földmives, tejjgazdasági, szeszfőzői iskolát végzett, stabil-gépkezelő vizsgát tett, szőlészeti tanfolyamot hallgatott, úgy kötött mint laza birtokon évtizeden át kitűnően gazdálkodik, gabonaműek, ipar- és kereskedelmi növények termesztése, szőlő, komló, gyümölcsös, erdészet telepítése, tejjgazdaság, állattenyésztés, hizlalás, iroda, pénztár kezelésben gyakorlott, Erdélyben állami telepbirtokokat több évig kezelte s jelenleg 1600 holdas birtok önálló intézője, márcziusra hasonló állást keres. Naszlady István, Nógrádsurány.

Betöltendő állások.

Gazdasági

összes betöltendő állások közül vannak a 8 év óta fennálló és minden harmadnap megjelenő Országos Pályázati Közlönyben. Ingyen mutatószám. József-körút 38.

Január elsejére

mechanikus gépész kerestetik, tehát olyan, aki a gépeket kifogástalan, üzemképes állapotban tartani kötelezi magát. Érténi kell a gazdaságban előfordulható összes erő- és munkagépekhez, vízvezeték és világítási berendezésekhez. Olyanok, kik hosszabb gyakorlattal bírnak, küldjék bizonyítvány-másolataikat Szabó János kasznár címén Csorvársra, Békésmegye.

Több évi gyakorlattal bíró

okl., vagy gyakorlati vizsgát tett nőtlen segédtsit kerestetik december 1-ére. Kezdő fizetés havi 60 kor. és teljes ellátás (mosást kivéve). Ajánlatok bizonyítvány-másolatokkal, melyek nem küldetnek vissza, Günsberger Ödön címére kéretnek, Terebezd, u. p. Böhönye, Somogy megye.

Január hó 1-i

belépésre kerestetik nőtlen, hosszabb praktissal bíró, magyar és német levelezésben és kétfős könyvelésben tökéletesen jártas, mérlegképes számvevő, aki az irodai teendőkhöz kivül a tehenészetet, magtárt és majort ellenőrizni köteles. Fizetés évi 1000 korona és teljes ellátás. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok, melyek vissza nem küldetnek, kéretnek a Jakab-szállási uradalom tisztartóságához, Sárosd.

Mérlegképes

gazdasági könyvelő kerestetik az ágostoni béruradalomba. Szerény igényű, nős, fiatal pályázók kéretnek bizonyítvány-másolataik beküldésére. Csikvárdi Ernő, Ágota pa., u. p. Lepsény.

Pisny Istvánnénál, Battonya,

Csanádm., eladásra kerül 100 db bronzpulyka, emdeni liba, olasz x emdeni, pekingi kacsa, sárga és fehér orpington, fehér magyar, kopasznyaku tyúk és ugyszintén Rodejendi tyúk. Egész éven át szállítok kifizetett szállítással Budapestig vágni való baromfit és tojást. Eladó szép tiszta új pehely kilója 12 kor. És 46 darab yorkshirei sovány sülőd malacok kilója 1 kor. 60 fillér, hasas v. fias ilyen koczák, választott malacok, sülőd magkoczákat meggyezés szerint.

Őszi szállításra előjegyezhető

Reitter Oszkár főkapitány

fajbaromfi-gazdaságában Nagybecskerekén fajtiszta teli-vér baromfiak:
him tojó drbja korona
angol emdeni liba 25.— 25.—
sárga orpington . 10.— 8.—
fehér orpington . 15.— 10.—
pekingi kacsa . . 10.— 8.—
Állami nagy anyermék. Külföldi és hazai legelső és legnagyobb kitüntetések, győzelmi díjak. Arad, Budapest I., Budapest II., Bécs, Belgrád, Lovrin, Nagybecskerek, Nagyvárad, Pozsony, Pécs, Pancsova, Szófia, Szatmár, Szabadka, Temesvár, Veszprém, Zenta.

16 első díjjal és ezüst éremmel kitüntetett

KÁLLAI LAJOS

motorgyárban
Budapest, VI., Gyár-utca 28.
a leghirvevesebb benzinelocomobil-csépőkészletek kaphatók.
!! Teljes jótállás kitűnő oszépítésért !!

Ezen motorokat minden gazda hatósági engedély nélkül maga kezelheti.

Használt gézgek becsöröltek.

Orosz árak részletre. Árjegyzék Ingyen.

KÁLLAI-féle motor-csépőkészletek bizonyítványok tanúsága szerint kitűnő sikerrel működnek az ország minden részében, többek között: Báró Kemény József urnál Maros-Nemeti; Zeykfalvi Zeyk Dániel főispán urnál Nagy-Enyed, stb.

Ezüstnyul.

Fajtiszta, tenyészképes törzsananyag darabonként 15 koronáért azonnali szállításra kaphatók Kerekes Loránd ezüsfajnyul telepén Borsodharsányban. Tenyésztségi utasítás ingyen.

Lovak keheessége

(Chronikus köhögése és nehéz lélegzése) biztos eredménnyel gyógyítható.

Számtalan elismerés bizonyítja Felvilágosítást díjmentesen küld Ripp Arvin, Dreza-A. 786.

Gyümölcsfeladás.

Legjobb, nemesített fajalma és körtefa, erőteljes, dús gyökéretű 3-4 éves, darabia 60 fillér, 2-3 éves darabia 50 fillér, Tököl vasuti állomásra szállítva. 100 drbon felüli vételnél 10% engedmény. Megrendelhető: Csepel-szigeti kertészetnél, Hermina-major, u. p. Tököl.

Istálló-mennyezetek

tökéletes páramentesítése, nedves falak
KÖSMÖS" hornyolt aszfaltlemezzel
Kitűnően bevált.
FELVILÁGOSÍTÁST AD:
GREIF ANTAL, mérnök,
Budapest, VIII., Sajtórom-utca 10.
(TELEFON) (TELEFON)

Pannonia szálloda

BUDAPEST,
VIII., Rákóczi-ut 7. sz.

a 6- és 8-éves korúakat jelenleg legénynevelésben berendezett szállodájában, legkényelmesebb élelmezéssel.

FIEDLER JÁNOS
LENFONÓGYÁRA
KOMÁROM.

Vesz nyers lenkórót szál nyeléshez, valamint kaszált és géppel csépeelt lenszalmáttszés szerinti mennyiségben és ill eredeti (pernai) orosz lenmagot.

Elsőrendű magyarfajú

Erdélyi

jármosökrök,

ugyszintén 1 éves magyarfajú

Erdélyi

ökörborjuk

minden időben nagy választékban kaphatók

ALEXA MIKLÓS-nál Szamosujvárt.

(Szolnok-Doboka megye.)

Ajánlok buzakorpát 5.85 K bruttó 50 kiló ab baresi állomás, készpénzfizetés mellett. Zsákok 14 napig díjmentesek és bérmentve visszaküldendők. Fuvardíj Barestól Zákányig és Gyékényesig 100 mm.-ként 53 korona. Hirschmann Sándor Csáktornyan.

MEGJELENT a KODOLÁNYI-féle 1909. évi

GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

49-ik évfolyama a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél sokkal bővebb és változatosabb tartalommal.

Ára: Helyben 2.80 Kor. Ajánlott postai szétküldéssel 3.25 kor. Utánvétellel küldve 3.45 kor.

Megrendelhető a „GAZDASÁGI LAPOK” kiadóhivatalában, Budapest, IV., Múzeum-körút 7. sz.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezői gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	16 kor.
Fél évre	8 .
Negyed évre	4 .

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos áron fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkeikért minden utánnomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

Telefon: 623.

TARTALOM.

Szemle. — y.	Lap 801
Tárhoza. Udvarhely megyei székelyek tanulmányi kirándulása a Brassó megyei barozsági szászoknál. — Czirmes Bálint	802
Törvényjavaslat a borhamisításnak és hamisított bor forgalmáhozatalának tilalmazásáról	802
Somogyi levél. — Horváth János	803
Mi az oka a földbirtok bérbeadásának? — Jalsoviczky János	805
Wanek óriási őszi búzája	806
Az 1908. évi műtrágyázási eredmények	806
Magánjáró gézek bemutatása az olézi uradalomban. — Jalsoviczky János	807
Könyvismertetés Borászati Zsebnaptár. — Hogy örölhetünk legolcsóbban? — Falusi könyvtár. — Kodolányi-féle Gazd. Zsebnaptár.	807
Kérdések és feleletek	808
Kérdések: Cseléd gyermeknek iskoláztatása. L. I. — Murokrópa hízó szárvasmarhájának. U. Z. — A tépett és zsombolyozott tengeriszár tápértéke. Sz. D. — Tőzeg beszerzése. Sz. D.	
Feleletek: Új pinzében lehet-e bort elhelyezni. Szalay Károly. — Tehenek járványos elvetélése. Dr. Kukuljovic József. — Hízalva vagy soványan adjam-e ol tavasszal tinóimat. C. — Aljazó szalma pótlása és vétele. P.	
Hírek	808

SZEMLE.

(A gazdasági helyzet. — Idő előtt sok hó, kevés meleg. — Buzabehozatal Szerbiából. — Buzaelfagyás Argentínában. — A kereskedelmi takarmányok ár-emelkedése.)

A rég várt eső megjött hó alakjában. Fel-foházkodik a gazdaember: Adtál Uram esőt . . . Már 6—8 hete fekszik az ország nagy részében néhány millió métermázsza rozs és buza a földben, a nélkül, hogy csirát ereszthetne. Sok gazda kellemetlenül volt kénytelen tapasztalni, hogy a rozs-vetőmag a földben megtapadt. Tehát elpusztult. Mások azt észlelhették, hogy a buza és rozs csirát eresztett, — de a nagy szárazságban ez a csira elszáradt. Nem tulozunk, ha azt mondjuk, hogy az ország buza- és rozstermő területének 10—15%-a még vettetlen. Lehetetlen volt a magherének hagyott földeket, — kukoriczátáblákat ekével feltörni. Azt meg egész biztosan merjük állítani, hogy 80—90%-a a tavasziaknak eddig fölszántva nincsen. No most hétfőn jött a hó. Ha a hó után meleg jön és elolvad, az esőszámba megy — és ha megmelegszik annyira az idő, hogy 8—9 fok Réaumur huzamosabb ideig uralkodik, akkor kikelhet még a vetés, — a merészek még vethetnek is, a tavasziak alá lehet szántani stb. stb. Ha ellenben hamarosan téle fordul az idő, akkor mindezek egészben vagy részben elmaradnak. A kisgazdák vakarják a fejüket és imígyen nyilatkoznak: „Az idén drágaság van, esztendőre éhség le-

het.” — Szóval nem nagy bizodalommal tekintenek a jövő elé. Dél-Magyarország kivétel. Ott esők voltak korábban is. Ott, a mint beszélnek, sok szép zöld vetést lehet látni, és most is hó helyett eső esett. Ott enyhébb a klíma, a vetési évad későbbre tolható ki és a tavasz hamarabb köszönt be. Boldogok a délmagyarországiak!

A gabnapiac helyzetének vázolásával kötelességszerűleg foglalkozunk, mert még sok gazda nem adta el mult esztendei termését. A buzaárak a megelőző héten szépen emelkedtek is; és a legjobb fajta búzáé ára Budapesten 12 frt 90—13 frtig is fölemelkedett. Emlékezhettek olvasóink, hogy mi az emelkedés határát 13 frt 70-ben jelöltük meg számításaink alapján, a melyek arra irányultak, hogy a Balkán-buza mily áron juthat be hozzánk. Nagy meglepetésünkre azonban kedden 3000 mm. 75 kilós szerb buza 12 frt 40 kron kelt el a budapesti börzén. Részint a hóesés, részint ez a szerb rakéta az árak hanyatlását idézte elő. A hóesés azonban nem bizonyult langy meglepetésnek és ennek folytán az árak csakhamar ismét emelkedtek és az a szerb buzavétel is oly hitvány árunak bizonyult, a melyért a 12 frt 40 kr. is sok volt. A kérdés mégis most az, hogy minő kilátások kecsegtethetik azokat, a kik buzájukat még el nem adták. Természetesen a vámkülföld árviszonyai jönnek először tekintetbe s aztán a belföld viszonyai ezzel kapcsolatosan. A vámkülföld árai 2 hét óta lassan emelkednek. New-Yorkban még két hét előtt 10 frt 10 kr. volt a buza ára, — mostanában, midőn e sorokat írjuk, 10 frt 40 kr. Pedig az Argentínából érkező hírek szerint, a hol óriási termést remélnék, a mely januárban lesz aratva, a világáraknak esni kellene. Azonban megjött az első non putarem, október hó végén Argentínában nagy fagy volt, amely a buzavetéseknek is ártott. Egy liverpooli nagy gabnakereskedőház 10 millió mm.-ra becsülte a buzában esett kárt. Ez nagy szenzációt idézett elő a londoni piacon és azt eredményezte, hogy sok angol gabnakereskedőház szakembereket küldött ki Argentínába, a kik a helyzetet megvizsgálják saját szemükkel. Ezek most vannak utban. Azonközben megjelent az argentinai kormány jelentése, a mely az október 15—16-iki fagyok által okozott kárt a búzánál 10%-ra, a lennél 15%-ra, a zabnál 10%-ra taksálja. A liverpooli ház tehát nem sokat túlozott; sőt talán igazat mondott. Ez teszi érthetővé azt, hogy a világárak folyton emelkednek, a helyett, hogy esnének.

A mi a belföldi viszonyokat illeti, mérvadó az, hogy nincs kínálat és kereslet van. A malmok megfeszítik minden erejüket, hogy búzához jussanak. Üzemredukcióról tárgyalnak, hetenkint 2 napi őrlésmegszüntetéssel. Pár napig nem

vesznek, a mikor is stagnálnak az árak, — de a mint venni kénytelenek, az árak gyorsan emelkednek. Lassan, de biztosan. Hol van ennek a határa? Ott, a mikor már külföldről a 6 korona 30 fillér vám és az utiköltség megfizetése után már olcsóbb a buza, mint idehaza. Az a 3000 mm. szerb buza ilyen határjelölő lenne, ha nem lett volna annyira silány. Aztán nem szabad elfeledni azt, hogy a hajózásnak nemsokára vége lesz és a vasúti fuvar duplája a hajófuvarnak. Mi tehát abban a véleményben vagyunk, hogy számításaink helyesek és hogy addig, míg a legjobb tiszavidéki búzáért a 13 frt 70 kr. árat el nem érjük, — számottevő külföldi hozatal nem fog bekövetkezni. Lehet, hogy családunk, — de nem hisszük. Hogy a mi vámterületünk tetemes külföldi búzáat fog az aratásig behozni, azt biztosra vesszük, mert a termést elégtelennek tartjuk.

Az őszi buza vetésétől sokan lekéstek. A tavasz tavaszbuzáat sokan lesznek kénytelenek vetni, de a gazdák zöme inkább az árpavetés kiterjesztésében fogja keresni a pótlást. Így tehát az árpát mint vetőmagot is jól fogják keresni azok, a kik tartalékról nem gondoskodtak. Azok pedig elegenden lesznek.

A kukoricaárak is jól tartják magukat. Aprószemű kukorica (Pignoletto) állomásokon 8 frtig elkél; ennek folytán a kereskedelmi takarmányok ára is nagyon emelkedett. A korpát ma alig lehet állomásokon 6 frt 30—6 frt 40-en alul kapni, a mi azonban még mindig olcsóbb, mint a 4—5 frtos szalastakarmány. Buzaszalmát állomásokra 2 frtért szállítanak préselt állapotban. Az erdők lombját tavasszal, a hol csak hozzáférhetnek, mind össze fogják gyűjteni, hogy a takarmányhiánynál még nagyobb szalmahiányt pótolják.

A vetési állapotok, a szántási feladatok, az állatok takarmányozási kérdései olyannyira elfoglalják a gazdákat, hogy a közügyekre nem is gondolhatnak. Az országgházban lefolyt földmivélségi hivatásos tárgyalások — a fölvetett szeszmonopolium — az általános szavazati jog behatása a gazdák helyzetére, az adóreform, a bortörvény stb. most odakünn nagyon kevés érdeklődésre találnak. Ennél sokkal súlyosabb pillanatnyi gondjai vannak most a gazdáknak a főntemlitettek kivül: az adófizetések, mindenféle terhek, számlák kiegyenlítése, fabeszérs s a többi s a többi. Majd ha ezeken szerencsésen átesetek, már több figyelmet szentelünk mi is ezen ügyeknek, a melyek, ha most mellőztük is, de azért nagyon megérdemlik, hogy kellően pertraktáltassanak.

A MAGYAR

LEGELŐNYÖSEBB A

MEZŐGAZDÁK

GABONA

SZÖVETKEZETE UTJÁN

ÉRTÉKESÍTÉSE.

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

Törvényjavaslat a borhamisításnak és hamisított bor forgalombahozatalának tilalmazásáról.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a képviselőház f. hó 12-iki ülésén a Ház zajos éljenzése közt benyújtotta a „borhamisításnak és hamisított bor forgalombahozatalának tilalmazásáról“ szóló törvényjavaslatot, mely mélyreható lényeges módosításokat tartalmaz eddigi bortörvényünkkel: „a mesterséges borok készítésének és azok forgalombahozatalának tilalmazásáról“ szóló 1893: XXIII. t.-cikkkel szemben, a mely az új bortörvény életbeléptével hatályát veszti.

A törvényjavaslat hat fejezetre oszlik és 67 §-ból áll. Az I. fejezet az általános rendelkezéseket foglalja magában; a II. fejezet különleges rendelkezéseket tartalmaz a tokaji borokra; a III. fejezet a borseprőre, törkölyborra, gyümölcsborra, pezsgőre és habzóborra vonatkozólag intézkedik; a IV. fejezet a büntető határozatokat, az V. fejezet az eljárásra, a hatóságokra s a borvizsgáló- és borellenőrző-bizottságokra vonatkozó rendelkezéseket, a VI. fejezet pedig a záróhatározatokat tartalmazza.

A bor. A törvényjavaslat 1. §-a a „bor“ fogalmát határozza meg. E szerint „bor“ elnevezés alatt az a szeszes ital értendő, mely kizárólag a szőlő levéből (szőlőmustból) erjesztés útján állított elő.

E mellett azonban az okszerű pinczekezelés szempontjából szükséges eljárásokat — ide értve a hibás bor vagy must helyreállítására vonatkozó eljárásokat is — a mennyiben ez hamisítási vagy a közönség megtévesztésére irányuló célzat nélkül történik s a mennyiben ezáltal az egészségre ártalmas anyagok nem kerülnek a borba, — a törvény korlátai közt — a törvényjavaslat is megkivánja engedni. (2. §.) A törvényjavaslat ugyanis megengedi a must süntését befőzés által, a tokaji borvidéken termelt must kivételével; a must és a bor kénezését tiszta kénnel, a must, valamint a bor savtalanítását tiszta szén-savas mézszel; a bor derítését a következő derítő szerekkel: vizahólyag, zselatin, csersav, tojásfehérje, tej, casein, spanyolföld és kaolin; égetett cukor (karamel) vagy szaflór használatát a bor színének javítása végett, a tokaji borvidéken termelt bor kivétel-

vel; a must vagy a bor szintelenítését tiszta csontszénrel vagy faszénrel; a bor felfrissítését tiszta szén-savval; borélesztő használatát a must vagy a bor áterjesztése céljából; ürmösborkészítést ürmöknek s az ürmösborkoroknál szokásos más fűszereknek felhasználásával; a mustnak vagy a bornak valamely más bor törkölyére vagy seprőjére való felöntését, feljavítás vagy áterjesztés céljából, a tokaji borvidékre vonatkozó korlátozásokkal; a must, valamint a bor fejtését, szűrését, hevítését (pasztörözését) s általában a must vagy a bor tartóssá tételére szolgáló olyan műveleteket, melyekkel idegen anyagok nem jutnak a mustba, illetőleg a borba; a borok házasítását vagy összevegyítését, ugy azonban, hogy a bort és a szőlőmustot csak borral vagy szőlőmusttal szabad összeházasítani. A tokaji borvidéken termelt borok összeházasítására nézve a törvényjavaslat kivételes rendelkezést tartalmaz (lásd alább). Bort vagy szőlőmustot törkölyborral (csigerrel, lőrével) vagy gyümölcsborral, illetőleg ezeknek mustjával házasítani tilos.

A szesz használata. A szesz használatát a törvényjavaslat csak az okszerű pinczekezelésnél elismert eljárások korlátai közt (például hordók vagy palackok tisztítására, bizonyos borderítő szerek előkészítésére, beteg vagy hi-hás bor kezelésére stb.) engedi meg, s ezt is csak azzal a feltétellel, hogy e célra csak legalább 95 százalékos raffinált szeszt vagy tiszta borpárlatot (konyakot) szabad használni és ezt is csak olyan mértékben, hogy ez uton egy térfogat százaléknál több alkohol ne kerüljön a borba. Ellenben tiltja a törvényjavaslat azt, hogy a szesz tisztán csak oly célból adassék a borhoz, hogy ennek szesztartalma emeltesék. (3. §.)

Cukrozás. Cukrozásnak, a törvényjavaslat szerint, csak a must erjedésének befejezése előtt a szürettől legfeljebb ugyanazon évi november hó 30-ig terjedő záros határidő alatt, csak a következő bekezdés szerint erre feljogosított hivatalos közegektől előzetesen kikért engedély és a rendelti uton megállapítandó ellenőrzési rendszabályok mellett a kizárólag oly célból és oly mértékig van helye, hogy a kedvezőtlen évjáratok termésének mustjában a tulságosan alacsony cukortartalom legfeljebb annyira legyen fel-emelhető, a mennyi az adott viszonyok között,

normális években lenni szokott. Egy hektoliter musthoz azonban négy kilogrammnál több cukor semmi esetre sem adható.

A cukrozási engedélyt az illetékes vinczellériskolai igazgatóság és szőlészeti és borászati felügyelők adják meg. Ezek határozatai ellen csakis az engedélyt kérő fél, és pedig a határozat kézbesítését követő 15 napon belül, a földmívelésügyi miniszterhez felelbezhethet.

A must cukrozásához — a törvényjavaslat szerint — csak finomított répa- vagy nádcukor használata engedélyezhető. Másféle cukor-neműeknek, pl. keményítőcukornak (szőlőcukornak, burgonyacukornak) invertcukornak, vízben feloldott cukornak, cukorszörpnek stb. használata, mint eddig, ugy ezután is tiltva lesz. (4. §.)

A cukrozásra nézve még azt az új intézkedést tartalmazza a törvényjavaslat, hogy olyan bor vagy mustot, a mely cukrozva van, ne legyen szabad „természetes“, „valódi“, vagy más olyan jelzővel jelölni meg, a mely azon vélelem keltésére lehet alkalmas, mintha a cukrozás nem történt volna meg. (5. §.)

A szesz és cukor használatára nézve az új osztrák ipartörvény is ugyanolyan intézkedést tartalmaz, mint a földmívelésügyi miniszter törvényjavaslata.

Tiltott anyagok. Az említett megengedett anyagokon kívül bármiféle más anyagot tilos a must vagy a bor készítéséhez vagy kezeléséhez használni. Ilyen tilos anyagok különösen: a víz, mazsolaszőlő, édesítő anyagok (sacharin, dulcin stb.), glicerin, tamarinda, salicylsav, borkősav, másféle savak, vagy savtartalmu anyagok, kátrányfestékek s más növényi vagy ásványi festőanyagok, zamatosító anyagok vagy kivonatok, essenciák, mesterséges mustanyagok stb. (6. §.)

Legfontosabb ezek közt a mazsola használatának feltétlen tilalmazása, a mely szerint jövőre mazsolával édesített borokat sem lesz szabad készíteni.

Az a must vagy bor, a melynek készítéséhez vagy kezeléséhez meg nem engedett anyag használtatott, vagy a mely meg nem engedett módon állított elő, hamisított bornak tekintendő, melynek készítése és forgalombahozatala tilos.

Hasonlóképpen tilos olyan anyagokat, melyeknek a jelen törvény rendelkezései alá esők ita- lok készítéséhez vagy kezeléséhez való haszná-

TÁRCZA.

Udvarhely megyei székelyek tanulmányi kirándulása a Brassó megyei barezasági szászoknál.

Irta: Czirmes Bálint, kir. gazdasági szaktanár.

IV/a.

Programmunkhoz hiven, Feketehalomból Brassóba mentünk, a hol dr. Jekeliusz vármegyei alispán személyesen járt el, hogy ingyen szállást és ölsőt, de igen jó ételmeztést kapjunk.

Másnap Brassó nevezetességeit szemlélítettük meg, a hol a kalauzolás még mindig Semp Mihály gazdasági egyesületi elnök gyakorolta.

Elsősorban a tejjgazdasági szövetkezet gyártelepét óhajtottuk megismerni.

Hogyha az ó-városon keresztül a belváros felé haladunk, már messziről hatalmas kéményt pillantunk meg, a mely balkézt a közreputczában emelkedik. Minél inkább közeledünk a kéményhez, annál inkább látjuk egy nagy, gyárszerű vállalatnak a körvonalait. Ez a brassói tejjgazdasági szövetkezetnek a gyártelepe, melyet eredetileg egy dán alapított. A vállalat azonban különféle okok miatt nem állott fenn sokáig s 1901-ben a barcaságnak több gazdája vette meg a telepet és megalapította a most fenálló tejjgazdasági szövetkezetet. Ezen szövetkezethez Bótfalu, Hóltövény, Vidombák, Keresztényfalva, Rozsnyó, Szászhermány, Szentpéter, Szászmagyaros, Ve-

resmart, Földvár, Prázsmár, Volkány községeknek és Brassó városának 1156 szövetségese tartozik.

Hogyha ezen vállalat külsejét vesszük tekintetbe, ugy mindenek előtt elől, a kaputól jobbra, a tisztviselők lakásai tűnnek föl, a melyekhez az irodai helyiségek csatlakoznak. Beljebb az udvar felé istállók és kocsiszínek vannak. A szemben fekvő oldalon elől az eladási helyiséget és a házmesteri lakást látjuk, a melyekhez egy szép gyümölcsöskert csatlakozik. Hátrább a tulajdonképeni emeletes gyárépület egy előtte lévő rakodóval s egészen háttérben a gépház emelkedik.

A tejátvitelre rendelt csarnokokba való belépéskor négy nagy pléhmedenczét látunk, a mely közül kettő a kövértéj, kettő pedig a soványtejt felfogadására szolgál. Azonkívül találunk itt egy forgatható állványt a tejmaradékok felfogadására és egy készüléket, a mely a kannák tisztítására szolgál.

Hogyha ezen helyiségből letekintünk, akkor az ugynevezett centrifugok helyiségébe látunk, a mely közvetlenül az átvételi helyiséghez csatlakozik. Itt a tej lefőlézésére 3 nagy „Alfa Separator“, egyenként ezer liter óránkénti munkaképességgel és 2 „Pasteur“-készülék van felállítva, a melyek közül az egyik a vajkészítésre szánt tejfőlének fölmelegítésére szolgál, míg a másik a soványtejnek van szánva. Azonkívül 2 szivattyu is van itt, a melyek közül az egyik a kövértéj a szűrőhelyiségbe szállítja, a másik pedig a soványtejet egy nagy hűtőre vezeti.

A centrifugok helyiségéből a tulajdonképeni

vajkészítőcsarnok előhelyiségébe jutunk. Itt mindenekelőtt két hatalmas holsteini vajhordót, továbbá egy hűtőkészüléket négy, a vajjá készített tejfőlé felfogadására szolgáló medenczével veszünk észre. Ezen készülékkel szemben egy szivattyut látunk, a mely a vajkészítésnél keletkező irót a tejátvételi helyiségbe továbbítja.

Egy közön áthaladva, a tulajdonképeni vajkészítő-helyiségbe lépünk. Itt a vajat egy forgó asztalon kinyomkodják és kimossák, formálják és pergamentpapírba csomagolva vagy hordókba rakva, az elárusításra készítik el.

Most a szűrőhelyiségbe jutunk. Itt két kovaszűrő van fölállítva, a melyek a kövértéj mechanikai uton megtisztítják. Melletők a tej fölmelegítésére egy Pasteur-féle hevítőkészülék áll, a melyet egy elektromotor hajt; a Pasteur-féle hevítőkészülékhez a hűtő csatlakozik, mely a tejet, mielőtt azt üvegekbe töltik, körülbelül 10 R. fokra lehűti.

Egy csigalépcsőn lehaladva, a töltőhelyiségbe kerülünk. Itt a közepén két medencze van, a mely a városban eladandó, tisztított kövértéj tartalmazza. Mind a két medenczében két motor által hajtott keverőkészülék forog. A mig a két medencze felső részén még egy lapos hűtő van, addig alsó részén a töltőkészülék csatlakozik hozzájuk.

Ennek mindkét oldalán ónpléhvél fedett asztalok sorakoznak, a melyeken a tej betöltésére szolgáló, már megtisztított literes és félliteres palackok vannak felállítva.

Közvetlenül a töltőhelyiség mellett a hűtő-

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár:
GARVENSWERKE
Központi igazgatás:
Bécs, II., Handelsqual No. 130.
Városi mintaraktár: Garvens W.
Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

lata megengedve nincs, erre a célra hirdetni, ajánlani vagy bármi módon forgalomba hozni.

Ugyszintén tilos hamisított bor készítésére tanácsot adni, utmutatást készíteni, ilyet hirdetni vagy terjeszteni. (8. §.)

A bor származásának védelme. A bor származásának védelme céljából tilos a bort olyan borvidékre, községre, bortermő helyre, olyan termelő nevére vagy pinczejére, ugyszintén olyan szőlőfajtára utaló jelzéssel vagy elnevezéssel hozni forgalomba, a mely nem felel meg az illető bor tényleges származásának, illetőleg annak a szőlőfajtának, a melyből a bor szüretett. (10. §.)

Különböző borvidéken, községben, vagy bortermő helyen termett, vagy különféle szőlőfajtákból szürt borok összeházasítása esetén az összeházasított bor, a tokaji borvidék kivételével, azon borvidék, község vagy bortermő hely, illetőleg azon szőlőfajta megjelölése mellett hozható forgalomba, a mely borvidék, község, vagy bortermő hely, illetőleg szőlőfajta jellegének a must, vagy bor tényleg megfelel. (11. §.)

A tokaji borvidék zárt terület. A tokaji borokra nézve még a következő kivételes rendelkezéseket tartalmazza a törvényjavaslat: A tokaji borvidéken termett must befőzése és cukrozása feltétlenül tilos. Ezeket a borokat a tokaji borvidék területén belül tilos más borvidékből borral házasítani, azonban a tokaji borvidékről kivitt bor más borral is házasítható. A törvényjavaslat kimondja a tokaji borvidéknek zártterületté alakítását olyan értelemben, hogy oda idegen bort csakis az ottani helyi fogyasztás céljaira és szigorú ellenőrzési feltételek mellett lesz szabad bevinni, kivinni pedig a tokaji borvidék területéről tiltva lesz olyan bort, a mely nem ott termett. (15—28. §§.) Ezzel a törvényjavaslat a tokaji bortermelők régi óhajtasának tesz eleget, s a tervezett intézkedésektől a törvényjavaslat indokolása szerint igen sokat lehet remélni a tokaji borok jó hírének helyreállítására.

Törkölybor. A törkölybor forgalombahozatalát a törvényjavaslat teljesen eltiltja s annak készítését előzetes bejelentés kötelezettsége mellett és szigorú korlátok közt csak a házi szükséglet céljaira és csak olyan kis szőlőgazdáknak engedélyez meg, a kiknek 2 kat. holdnál nagyobb szőlőjük nincs. (30—33. §§.)

kamra van, a melyben a kövér tej helyeztetik el az eladásig.

Ezen kamarához csupán egy köz által elválasztva, a mosóhelyiség csatlakozik. Az üvegekben maradt tejmaradék felhígítására négy nagy medence van itt fölállítva és kettő-kettő között egy-egy kefégep van, a melyeket két motor hajt. Ezen kefégepekkel szemben, két tisztító asztal áll, a melyeken a palaczkok alaposan ki lesznek öblítve. A mosóhelyiség előtt fekvő közből eljutunk a tejkészítő-helyiségbe is. Elöl a tej felfogására három nagy kádacska áll és ezen helyiségben még a sajt készítéséhez szükséges eszközöket is látjuk, u. m. sajtprészeket, formákat, kendőket, keverőt, malmokat, asztalt stb.

A sajt készítő-helyiség mellett egy hűtőkamra, a mellett pedig két raktári helyiség van, a hol kisebb és nagyobb darabokban sovány és puha sajtok vannak fölhalmozva hosszú sorokban. Az ezen helyiségekben szükséges egyenletes meleget a gőzfűtéssel érik el.

Végül megtekintjük az egész tejgazdasági telep szívet, a gépházat, mely csinos berendezésénél fogva a gyár ékszekrénykéje és minden gyári alkalmazott büszksége. Ezen helyiség közepén, egy 120 lóerejű gőzgép van fölállítva, tőle jobbra egy tartalék-gőzgép, egy dynamógép, valamint egy villamos szivattyu, míg baloldalt egy jéggyártáshoz szolgáló gépet, egy kutszivattyut és egy második dynamogépet látunk. A gépházból az egyik ajtó az akumulator-helyiségbe és a vilamosan kivilágított kuthoz vezet, a másik pedig a jéggyártáshoz.

Gyümölcsbor, pezsgő. Részletesen szabályozza a törvényjavaslat a gyógyborok, továbbá a külföldi csemegeborok, a gyümölcsbor, a pezsgő és a habzóbor készítését és forgalomba hozatalát is. (34—36. §§.)

A törvény fontosabb rendelkezéseit tartalmazó nyomtatványok kifüggesztve tartandók mindazon pinczékben és más helyiségekben, a melyek eladásra szánt bor készítésére, raktározására vagy forgalombahozatalára szolgálnak. (13. §.)

Borkészlet nyilvántartása. A ki eladásra bort termel, vagy bor adásvételével foglalkozik, nyilvántartást köteles vezetni borkészletéről s a beszerzett és eladott bormennyiségekről. (14. §.)

Borhamisítás büntetése. A törvényjavaslat rendelkezéseibe ütköző cselekmények kihágásokká minősíttetnek. (37—44. §§.) A legenyhébb természetű kihágásokra 10—600 koronáig terjedhető pénzbüntetés, a súlyosabb kihágásokra 3 naptól 15 napig terjedhető elzárás és 10—600 koronáig terjedhető pénzbüntetés, a legsúlyosabb kihágásokra pedig, melyek közé többek közt a hamisított bor készítése és forgalombahozatala is tartozik, 8 naptól 3 hónapig terjedhető elzárás és 10 koronától 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetés van megállapítva. Ezenkívül a készletben talált hamisított borok elkobzandók, az esetleg eladott vagy másként eltüntetett hamisított bor értékét pedig köteles az elítélt megfizetni. (46., 47., 59. és 60. §§.)

A hatóság az ítéletnek az elítélt költségén leendő hirlapi közzétételét is elrendelheti. (49. §.)

Ha a kihágás elkövetőjének szesz italok kimérésére, illetve kis mértékben való elárusítására szóló engedélye van, az tőle — ha borhamisítás elkövetéséről van szó — elvonandó, egyéb kihágások esetében pedig elvonható s az illető ez esetben az ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül ilyen engedélyt nem kaphat. (39. és 40. §§.)

A gyanus italok vizsgálatára ezután is az e célra szervezett borvizsgáló szakértő bizottságok lesznek hivatva. (52—54. §§.)

A kihágási ügyekben való bíráskodás jövőre is közigazgatási hatóságok hatáskörébe utaltatik. (55. §.)

Borellenőrző bizottságok. A borellenőrző bizottságok fentartását az új törvényjavaslat is célba vette. (64. §.) A borellenőrző bizottságok

A berendezési tárgyak eredeti leltári értéke 158.360 korona volt. Ezen érték azonban a feltétlenül szükségessé vált nagyobbmértvű kibővítések, mint például egy új kutnak az építése, a kövértej elküldéséhez, illetve eladásához szükséges berendezések és a hűtőkészülék létesítése, a gépház és a villamos telepek nagyobbítása stb. folytán most már 592.000 koronára emelkedett, ugy hogy ezen gyártelep Magyarország legnagyobb tejgazdasági telepek egyikeként tekinthető. Sokoldalú, nagyszabású és technikailag tökéletes berendezésénél fogva ezen gyár megfelel minden követelésnek, a melyet a gyorsan kifejlődő technika egy divatszzerű tejgazdasággal szemben támaszthat és gondoskodva van, hogy nagyobb fogyasztásnál is teljesen megfeleljen.

Ha tekintetbe vesszük ama viszonyokat, a melyek közt ezen gyár eddig fönállott, nem kell csodálkozunk, hogy az még nem hajtott eddig tiszta nyereséget. Ennek egyrészt a termelők magok voltak az okai, mivel részben nem bíztak a vállalatban, részben pedig nem bírták föl fogni a szövetkezeti rendszer komolyságát. Másrészt azonban a fogyasztó közönségnek a „gyárszerű tejtértékesítés” elleni előítélete okozta a vállalat hanyatlását, míg az 1905. évi őszi kedvező fordulatot nem hozott ezen ügyben.

Ekkor ugyanis hozzálépett az 1156 szövegéhez még körülbelül 1000 tejszállító, a kik most együtt azon helyzetben voltak, hogy naponta átlag körülbelül 9000 liter tejet szállíthassanak. Ezen körülmény által most már a tejgazdaság is azon helyzetbe jutott, hogy kövértejben és vajban nem-

megalakítására, szervezetére, feladatára és eljárására vonatkozó szabályok az eddig szerzett tapasztalatok figyelembe vételével rendeleti uton fognak megállapíttatni.

A törvény sikeres végrehajtása szempontjából egyik legfontosabb rendelkezése a törvényjavaslatnak az, mely szerint a földmivélségi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán, feljogosíttatik arra, hogy az ezen törvény rendelkezései alá eső italok ellenőrzésére, akár esetről-esetre, akár pedig állandó megbízással, felelősséget vállaló vagy törvényhatósági közegeket küldjön ki.

Ezen hatósági közegek jogositva lesznek arra, hogy a törvény rendelkezései alá eső italok készítésére, kezelésére, raktározására vagy forgalombahozatalára szolgáló más helyiségekbe, rendőri segédlet igénybevételével, vagy anélkül, bármikor bemehetnek, oda magukkal hivatalos titoktartásra kötelezett szakértőket is vihetnek, ott hivatalos ellenőrzési szemléket tarthatnak, a felek által vezetendő nyilvántartást, az illető fél egyéb üzleti könyveit, számadásait, okmányait, leveleit, stb. titoktartás kötelezettsége mellett átnézhetik, kihágás elkövetésének alapos gyanuja esetében azokból hiteles kivonatokat vagy hiteles másolatokat készíthetnek, a gyanus italokból és egyéb ott talált anyagokból pedig hiteles mintát vehetnek.

A fentiekben ismertetett bortörvény általános közigazdasági szükségletet fog kielégíteni, mert egyaránt fogja védeni, mind a hazai bortermelés, mind a tisztességes borkereskedelem, mind a fogyasztó közönség jogos érdekeit.

Somogyi levél.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Lássa kérem, ugy-e megmondtam, hiába igéri a gazdaember, igy meg ugy irok, mindig pontos időnkint, dehogy lehet, a mig künn a határban dolog van. Meg kell bizony várnunk, a mig eső esik — (de régen és de hiába várjuk) — vagy a mikor, mint ma is, vásárra megy a népünk és igy jóformán magunk vagyunk. Persze ilyenkor aztán csomóra gyülik a mondani valónk. Hol is kezdjem? Igen, majd én felelek, Szerkesztő ur meg mintha kérdezne, igy majd rendet tarthatunk.

Először is, az időjárás hogy hát milyen? Hát kérem, a nagy Uristen tudja, mit miért csinál, de sok lehet odafönn nála a gazdák rovásán, mert

csak a város egész szükségletét fedezhette, hanem ezen élelmi szereknek egy lényeges mennyiségét még el is szállíthatta bel- és külföldre. A tejnek jelenlegi napi mennyisége körülbelül 1450 háztartásnak a szükségletét fedezi.

Az üzemhez szükséges erőt, valamint a szállításra szolgáló edények tisztításához és a belső helyiségek fűtéséhez szükséges gőzt egy körülbelül 50 négyzetméter fűtőterülettel bíró gőzkazánban a már említett 120 lóerejű gőzgép állítja elő. Tüzelési anyagul a kőszén használtatik, a melyből naponta mintegy ezer kilogramm szükséges.

A szükségelt hűtővizet a nagy költségekkel épült, körülbelül 57 méternyi mély kut szolgáltatja, mig a szükséges jeget — naponta körülbelül ezer kilogramm kristályjeget — a jéggyártó gép folyós szénsavval állítja elő. A nyári hónapokban a vevőknek naponta körülbelül 3—400 kilo jeget engednek át.

A tejgazdasági telket és épületeket 5 ivlámpa és 40, egyenkint 32 gyertyaerejű izzólámpa világítja, mig több készüléknek és keverő készüléknek a hajtását tíz $\frac{1}{6}$ —6 lóerejű villamos motor végzi. Ezen villamos erőt a már említett két dynamógép 586 hektovatt áramgyártással szolgáltatja. A villamosság felhalmozódása akumulatorok segítségével történik, mely készülék beszerzése már egyedül, körülbelül 16,000 koronába került.

A jelenleg alkalmazott tisztviselők és munkások száma 24.

! Alcsó árak!	Ganz és Társa, Hofherr és Schrantz felsőmagyarországi vezérképviselői.		! Pontos kiszámlálás!
	<p>! Takarmány kamra berendezések járgány-, gőz- és motorhajtásra; szecs-kavágók, répavágók, darálók, stb. Gőzekealkatrészek, gőzekevasak, kormányok, acél- és fém-alkatrészek, gőzesodronykötelek. Kazánkovács munkák, új tüzszekrények. Malomberendezések. Diesel-, szivógáz-, benzín-motorok.</p>		
! SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYÁRA, MISKOLCZ. !			

bizony furcsa világot élünk időből. Kérem, érdelemes eső (10 mm.-en felüli) volt nálunk ez év április 20-án, aztán egy gyöngye július 14-én, egy jó kiadó augusztus 18-án, aztán semmi több. És erre a száraz világra október 20—24-én jött 2—3 hüv. mély fagy, november 1-től pedig ismét növekedőben a hideg. Tegnap reggel már 4—5 hüv. mély fagyot találtak az ekék.

Elvetettünk Isten jóvoltából minden őszi felét egy esőp eső nélkül. Behordtunk több okból könnyen és hamar minden répát, burgonyát, tengerit, csak úgy torony iránt, nem kellett utat keresni sehoh, kemény mindenütt. Hamar hordtunk másrészt azért is, mert bizony kevés volt a hordani való.

Hogy mennyi, mondom már! Termett tengeriből harmadosan mivelve, frissen trágyázott földben a részszel együtt, magyar holdanként 15 q., hordáskor lemászalt csöves tengeri. Ugy-e, édeskevés? Mondom tovább. Nyolcz éve nem trágyázott tábla egyik felében aratók konvencziós tengerije termett. Másik felében házi művelésű tengeri, mind apró szemű kanadai fajta. A házi művelésű fél négyszeri kapálást, egy kézi kapálást és egy válogatást kapott, feltöltést nem. A példátlan száraz nyáron át a tábla elszomorító, nyomoruságos képet mutatott. Az aratók egyszer kapáltak, egyszer töltöttek, persze kőkemény hantokkal. A terméseredmény volt magyar holdanként az aratók kézzel munkált földjén 900 kg. csöves tengeri, a lóval kapált házi művelésű félen 1300 kg.

Hát kérdelem szeretettel, mikor vagyok most jobb „kisember pártoló”: ha ugyanazon táblát kiadom polgárnak, részesnek, aratónak, ki azt elnagyolt munkájával alig-alig használja ki, vagy házilag műveltem a tengerit és a törését adom ki részéből (1/10) és így juttatom keresetbe az aratómat?

A burgonya terméseredménye felől valóságosan rettegésben voltunk. Szedéskor mégis a legtöbb felesünk azt mondta ehhez az időjáráshoz: hála Isten. Lett pedig magyar holdanként több tábla átlagában, részszel együtt 40 mérő, a mi alig fölözi meg a 20 q.-t. Hanem a nép, ez az éleslátó, tett egy érdekes megfigyelést. Azon burgonya a bokrok alatt, a melyeknek a feltöltögetése, a dombja a hosszú szárazság alatt megrepedezett, jóval több, nagyobb és teljesen érett gumókat lehetett kivétel nélkül találni, mint azon

bokrok alatt, a melyek feltöltésén a domb nem repedezett meg. Hát miért? Szomszédom, a modern gazda, azzal a magyarázattal tett okosabbá, hogy ez azért van, mert a repedéseken behatolhatván a levegő, a növény normális életviszonyok közé kerül. Állítását példával is illusztrálta, mondván, hogy a német nagy krumplitermelők nem úgy mivelik a földet, mint mi a mienket, egyszer kapálván, egyszer töltvén, várjuk a szedés idejét, hanem kikelés után boronálnak, aztán a tenyészidő alatt minél kevesebbet kapálnak, de annál többször töltögetnek, mindig sekély terítést adván a burgonya bakhátjának. Ezen eljárással képesek ők gazmentesen tartani földjüket és abszolút porhanyó fizikai állapotban, tehát légjárhatóan. Ujjnyi vastag cserepes kéreg sincs. Ezt adja okul, magyarázatul modern szomszédom a jelenségért és hozzáteszi, igaz, hogy arra náluk a krumpliföld trágyaereje is, meg az ültetése is más, mint erre mifelénk, de nem is adják ám ki felesben senki fiának sem, hanem termésük van három-négyszerese a mienknek.

En elhittem, a mit mondott, mert nem is tudtam, de meg nehéz is a sokfelé járt embert leczáfolni.

A czukorrépa érdeklí Szerkesztő urat? Arra megkönnyebbülten sóhajtok előbb s azután mondom csak, hála Isten, az nekem nincs. De mondják, az arra intenzíven berendezkedett czukorgyári gazdaságoknak minden időjárásbeli kalamitások daczára, igen jó répatermésök van. Holló nem vájja ki az anyja szemét. Hanem a szerződéses külső termelők már kevesebben dicsekszenek Van, a ki 30 K-ért gőzzel bérben szántatott és frissen trágyázott földjeiről beszállított 96 q.-t holdanként. Mindenki maga tudja a saját dolgát. Szervezkedni úgy sem tudunk. Néhol az októberi fagy hozott némi kellemetlen meglepetést. Hanem az bizonyos, ut volt a szállításhoz kitűnő.

Takarmányrépák gazdaságok szerint igen különbözők. A normális termés a leggyakoribb. Hanem bizony a mi télen trágyázott, tavasszal szántott, kevés maggal vetett táblánkon édeskevés volt a termés. A házi művelésű tábla adott magyar holdanként 7640 kg.-ot. (Kilóban szebben fest a szám.) Egy táblát pedig ki kellett szántani júniusban.

Hogy a télen mit csinálunk répa nélkül, Isten tudja. Hanem, hogy a szomszédom mit csinál, azt már látom. Kérem: először is föltépette

Ásványival és bezsombolyázta a tengeriszár termését. A kazalozásnál egyiknél öntözte, másiknál nem öntözte a tépetet. Azt mondja, ezzel és a földtakaróval szabályozza az erjedés hőfokát és így a sikerültét. Hizlalási kísérletet citál a zsebbeli könyvéből, hogy ez a tépett szár ér annyit, ha jól erjed, mint akárki fonnyadt répája. Megpróbálta ő maga, kimutatja számokban, el kell hinni.

Aztán összehordatta verembe és polyvával rétegezve, elrakta a répa földön külön rakott friss répa levelet és tipratta, elkészülvén, beföldeltette. Azt állítja a szomszéd, hogy ha ez sikerül, egy kis dara vagy korpa hozzáadásával sok polyvát meg tud etetni a növedéjköszágaival és sok szalás takarmányt takarít meg. Erre én is kíváncsi vagyok.

Hanem a csattanó még hátra van. Most jön. Kérem — soha sem hittem, de láttam — egy 12.000 négyszögöles táblácskán lókapa alá ritkán vetett esalamadét learattatott a szomszéd szeptember 14—20-ig, bekazalozta, beföldelte a temérdek viaszérésben levő fejterméssel egyetemben. Mindnyájan, a kik láttuk, igaz szívvel sajnáltuk a gyönyörű termék eltemetését. Mondtuk is, de a szomszéd erősködött, hogy ő ezzel 80 darab jármos ökröt kiteleltet, köztük 24 darab mustrát feljavít répa és abrak nélkül. Nem hittük el neki. Most aztán október 26-án felbontotta a kazalójából az első ölet. Még akkor is langyos meleg volt és kellemes, enyhén édeskés savanyú illat terjedt szét a levegőben. A takarmány (mert az, most már valom magam is) felszár tapintatu, zölde, világos barna színű, mindenütt egyforma tömeg. Csak a szélein van 25—30 cm. földes, néhol penészes rész. Apró szecskára vágva, polyva hozzáadásával adják az ökröknek. Egy hétig nehezen szokták meg az ökrök a különös illatot, de a hét eltelté óta mind szívesen eszi és szemmel láthatólag javuló kondíciót tartanak a folytonosan nehéz, fagyos, mély szántás daczára. E példátlan jó takarmány állítólag nagyon olcsó is. Szerkesztő ur szíves engedelmevel legközelebb beszámolok tényleges adatok alapján termelési költségeivel, párhuzamba állítva a takarmányrépával, a mit helyettesíteni van ez idén hivatva.

Nemhiába biztattak bennünket ebben a sokáig emlékezetes esztendőben, vetettünk nyári, őszi takarmányokat eleget, az előre látható téli inség

A tej gyűjtéséhez, valamint annak a városban való széthordásához a tejgazdasági szövetkezet 30 kocsit használ és pedig 15 gyűjtő és 15 elszállító kocsit. Minden tejet elszállító kocsinak egy bizonyos városrész van megjelölve, amelyet naponta be kell járnia. Ez alkalommal házhöz szállítatik tehén- és bivaltej, valamint tejszín is. Azonkívül van még a városban is több árusítási hely, amelyekben tej, vaj és tejszín szolgáltatnak.

A Barcaság községeiben levő 15 gyűjtőhely, melynek mindegyike el van látva a tejgazdasági szövetkezet részéről 1—2 hűtővel, a szükséges mérőeszközökkel és próbakészülékekkel, — a tejgazdaságnak a téli hónapokban, naponta körülbelül hatezer liter tejet szállít, mely mennyiség a nyári hónapokban egészen 14 ezer literig emelkedik. Ezen tejet már a termelése helyén gondosan megsűrít és az említett hűtőkészülékek segítségével lehűtik, míg azt a tejgazdasági telepen minőségre nézve újból megvizsgálják és azután a két kovaszűrő segítségével minden tisztátalanságtól és parányi szervektől, amelyek a tej tartósságára hátrányos hatással vannak, — megtisztítják. A tejgazdaság részéről forgalomba hozott tej minőségét különben általában már a tejgazdasági felügyelő is szigorúan megvizsgálja a községekben. Azonkívül az egyes helyiségekben fennálló helyi vezetőségek, az egyes ter-

melők udvarán netalán előforduló ragályos betegségeket az üzletvezetőségnek távbeszélő útján azonnal bejelenteni tartoznak, miáltal az ilyen tejnek a forgalomból való kizárása nagyon meg van könnyítve és a betegség átvitelére nézve minden veszély ki van zárva.

A tuberculozis csiráinak, a tifus bacillusainak stb. elpusztítása végett az összes tej külön bánásmódban részesül: pasteurizáltatnak. Ez abban áll, hogy a tejet meghevítik 70°C. hőmérsékletig, miáltal minden betegséget gerjesztő csira megsemmisítettik, míg a tej chemiailag változást nem szenved. Ezen eljárás következtében a tejgazdaság azon helyzetben van, hogy vevőinek nemcsak chemiailag tiszta, hanem minden ragályos csirától is mentes tejet szolgálhasson, ami nem áll a magánosoktól vett tejnél. A fogyasztó tehát, a mint már említve volt, ezen eljárás folytán teljes biztonságot nyer afelől, hogy a tejgazdasági szövetkezettől vett tej és tejjármányok chemiailag tiszták és minden átvihető betegségi csirától mentesek.

Minden napon megtöltenek körülbelül 4500—5000 palackot olyan pasteurizált tejjel és ellátják táblapapiros dugasszal. A megtöltött palackok aztán ládába tételnek és a következő reggelig a hűtőkamrában őriztetnek. A palackok megtöltése, dugaszolása és kiosztása mindig egy

ellenőr jelenlétében történik, a kinek kötelességét is képezi egyszersmind, hogy minden nap felváltva más-más árusítási kerületben meggyőződést szerezzen magának arról, vajjon a tej hazaszállítása rendesen történik-e. Továbbá arra is köteles, hogy a bérlőket felkeresse, tőlük óhajakat vagy panaszokat fogadjon és ezekről a vezetőséget minden nap jelentő-könyvvel értesitse.

Körülbelül négyezer liter tej mint kövér tej adatik el, míg a többi centrifugok segítségével tejfelre és sovány tejjre szétválasztatik. Az előbbi két minőségben kerül forgalomba, azaz mint tejszín, illetőleg kávéhab és vajjá feldolgozva.

A sovány tej részben eladatik a városban és a tagoknak, részben feldolgoztatik sajtá. Puha és sovány sajt, valamint turó is készül. Olcsóságánál fogva figyelmet érdemel a sovány tej és az író, amely borju- és sertéshizlalásra kitűnő. A tejgazdaságban szigorúan ügyelnek a tisztaságra és pontos, lelkiismeretes ellenőrzést gyakorolnak nemcsak a vidéki gyűjtőhelyekre nézve, hanem esetről-esetre az egyes gazdaságoknál is a marhatartás, rend, etetés, tisztaság és kifogástalan fejés tekintetében is.

(Vége következik.)

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

LOSONCZI GYÁRTMÁNY!

LOSONCZI GYÁRTMÁNY!

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A magy. kir. államvasutak gépjárművezetőnöksége

Budapest, V., Váci-körút 32.

elkerülhetésére. Teszem, mi magunk vetettünk a kiszántott répa helyébe trágyás zabosbüköny után buza előtt, friss trágyázásba magbüköny után mohart takarmánynak. A junius, juliusi vetések gyengén keltek, de augusztusi eső után rendbejöttek, megerősödtek. Ezzel takarmányoztunk október 18-ig, így mentődött meg a teleltetésünk. Az augusztusi eső után vetett moharok gyönyörűen keltek, de soha többé csapadékhoz nem jutván, elpusztultak birkalegelővé. Csibehurt próbáltam trágyás homokon, nem sikerült. Biborhere az idén divatos növény. Két táblánk van. A jobb talajba kitűnő munka után vetett és bizony erősebb lehetne. A másik gyengébb talaju táblához, különösen az uralkodó idő mellett, semmi reményem sincsen. Bizony, csak szükséges növény a biborhere.

Nagyon sok őszi büköny és borsótakarmánykeverék vetődött el az idén. Meglátszott a magárakon is. Vetési időben volt a tiszta őszi büköny száz kilója 44 korona, őszi borsó, szöszös büköny száz kilója 32—36 korona. Arra való gyengébb talajon a mag termelése jobban kifejtődött az idén, mint a gabonáé. A ki korán jó munkával, trágyaerős földbe vethetett ilyen őszi keveréket, jól járt; november 6-án láttam sárolgatni zöld takarmánynak. Nagy szó az idén.

Tarlós lóherék, a melyekről csak a gazdája tudja, hol vannak, melyik táblában, mert láthatatlanra perzselődtek, asztak, a sokat emlegetett augusztusi eső után lábra álltak és adtak 2 holdankint egy kis szekér, jól szárogatott elsőrendű bányatakarmányt. Micsoda kincs ez az idén, talált kincs!

A luczernások mentették meg az idén a hazát. Azért sem szabad a létesítendő luczernásoktól sajnálni semmit. A magam részéről adok alá szívesen jó földet, szántást. Thomassalakot öszszel, jó munkát, elég magot tavasszal mind igen szívesen; mert ez a legjobb kamatozó befektetésem. Ebben a csapadéktalan esztendőben is megadott 20 magyar hold luczernásunk 4 kaszállást, összesen 600 q. elsőrendű luczernaszénát, a fejősmarháim kenyerét.

Legeltettünk, a mig csak lehetett. November 6-án a dér beszorította a birka és bivaly kivételével az összes jószágokat az avarra vásott száraz rétekről. Tudom, jó volna öszszel réteket boronálni, szeretném is, de elmarad, nem lehet, száraz is, kemény is, fagyos is. Szegény gazda sorsát boldog Isten birja. Biz így van.

Hanem hívnak, hivatnak, el is sötétedett, vége a levélírásnak, pedig még az őszi vetésekről is meg akartam emlékezni. Sok érdekes megfigyelésre adott alkalmat az idei őszi. Szíves engedelmével elmondom majd a jövő héten. Addig is adjon Isten minden jót, déli szelet, lanyházó esőt. Szíves jószágukba ajánlkozom

illő tisztelettel

Sörnyén, 1908. november hó 8-án.

Horváth János,
urad. intéző.

U. i. A mint falusi levélhez illik, utániratban tudatom, hogy tegnap estétől ma délig még mindig esik a hó. Betakarja a fázó, gyenge vetéseinket. Jó az Isten.

Mi az oka a földbirtok bér beadásának?

(Válaszul Mándi Márton Zsigmond ur fenti czimén hozzám intézett kérdésére.)

A Gazdasági Lapok 43-ik számában olvasom, hogy Mándi Márton Zsigmond ur bírálata alá

vette fenti czimü czikkemet s így azon hálára kötelezett, hogy ezen kérdéssel ismét foglalkozhatom, és válaszol a következőket vagyok bátor előadni:

Márton urnak azon véleményével egyetértek, hogy abban a gazdaságban lehet boldogulás, a hol a munka és tőke párhuzamosan haladhatnak egymással, hozzá kell azonban ezeken kívül tennem azt is, hogy a munka és tőke mellett az alapos szakértelemmel, találatkonysággal és bő tapasztalatokkal is rendelkeznie kell a gazdának, hogy a mai nehéz viszonyok között sikert érhesen el.

Márton urnak azon véleményében azonban nem osztozom, hogy ezzel a fenti kérdéssel majd csak akkor kell foglalkozni, ha már a Márton ur által felvetett munkáskérdés körüli különbözetekre keresett módok kiegyenlítő lesznek, mert ha arra várunk, hogy ezen mindenkinek sok fejtörést okozó nehéz kérdés megoldva lesz, akkor nagyon soká kerülne idő a fenti czimvel való foglalkozásra.

Szerény nézetem szerint ezen nehéz kérdés sulya alatt, éppen úgy vannak nyomva a bérlők, mint a birtokosok, ennél fogva ezen kérdés megoldását ez idő szerint éppen úgy tárgyalhatjuk, mint a későbbi időben, ha a viszonyok javulni fognak.

Azon véleményét Márton urnak szintén osztom, hogy a régi gazdasági rendszert meg kell változtatni, sőt erre nézve ki is jelenthetem, hogy én már a régi rendszert ezeltől 15 évvel sem követem, hanem az adott viszonyokhoz alkalmazkodva osztottam be gazdasági rendszerem, és munkálataimnak mindazon részét, a melyet gépekkel végeztethettem, nem biztam drága kézi erő végzésére, hanem saját szakértelmem alapján vezetett gazdasági munkagépek segítségével olcsón végeztem, a mely mód a nehéz munkáskérdés kiegyenlítését, sőt előnyös megoldást nyert.

Meg lehet győződve Márton ur, hogy mikor a tollat kezembe vettem, fenti czimnek közlésére, mindazokkal a dolgokkal tisztában voltam, a melyeket Márton ur felsorol, és a mit közöltem, abból mindaddig semmit sem vonok vissza, mig annak ellenkezőjéről valaki úgy meg nem győz, hogy azon magamnak fenn kell akadnom.

Az, hogy Márton ur ismert oly nagy uradalmat, a melyben meg volt a bizalom, a szabad kéz, a kellő forgó tőke és mindentéle jószágállomány és még sem mutathattak ki többet 3% tiszta jövedelemnél: még nem dönti meg az én állításomat, nem pedig azért, mert a mint említettem, a Márton ur által felhozott indokok mellől még hiányzott bizonyosan azon fő feltétel, a mit szakértelemnek, találatkonyságnak és bő tapasztalatnak nevezünk.

Azok a gazdatisztek, a kik a birtokot nem merték átvenni bérleti rendszer alapján való kezelésbe, bizonyosan olyan tiszték voltak, a kik hozzá voltak szokva földbirtokos uruk, vagy az uradalmi főtisztnek kiadott rendeleteit végrehajtani, és nem voltak magukkal sem tisztában, hogy mit is tennének, ha saját fejük gondolata után kellene elindulniok, azért nem merték elfogadni, mert nem rendelkeztek oly szakértelemmel és oly önállósággal, hogy képesek lettek volna megítélni a nekik felajánlott jótéteményt.

Az a főtiszt pedig, a melyik Márton ur szerint elfogadta a birtokkezelést, a bérleti összeg beadására, bizonyosan tisztában volt a dolgával, ha ki is jelentette, hogy igen kemény a dió, de

megállta a helyét mindenesetre oly arányban, mint az esetleg birtokba lépő bérlő, ha pedig ez a főtiszt egy évben nem is adott be annyit, mint a bérleti összeg, de 10 évi átlagban bizonyosan többet jövedelmezett birtokos urának, mint a mennyit a bérlő adott volna neki, és merem állítani, hogy 10 év múlva a birtok tisztí kezelés mellett termő erejében csak emelkedett, míg a bérleti 10 év letelte után, ha a szerződése lejárt a bérlőnek, bizonyosan sokkal kevesebb termőerővel bírt, mint az átadás alkalmával.

Mindazok a gazdatisztek, a kik a birtokon szócsonék voltak tartva, vagyis olyan valakinek, akinek a fülébe a rendeletet belemondták és aki a rendeletet a béresgazdának és csősznek tovább adta, s ő maga mint egy gép, fej nélkül megtette, amit neki rendeltek, legyen az jó, vagy rossz mert azért a felelősség nem az övé, nem fog vállalkozni hasonló ajánlatra, de mondom, mindazok, akik önállóan a saját lábukon képesek megállni és kellő tapasztalattal rendelkeznek, a mai viszonyok mellett is bátran felveszik a küzdelmet és meg is fognak felelni azon várokozásnak, amit a földbirtokos méltán el is várhat.

Igaz, hogy 15—20 évvel ezelőtt könnyebb volt a helyzete a gazdának, de 15—20 évvel ezelőtt éppen úgy mint mai napság a gazdának, gazdatisztnak és bérlőnek, a helyzete egyforma változáson ment át, miért ne várhatnánk ma annyit egy gazdatisztól, mint egy bérlőtől? Mivel lehet az a bérlő előnyben, az önálló gazdatisztnél? Ha az önállósága meg van a gazdatisztnak, éppen oly határozottsággal végezheti teendőit, mint a bérlő.

A gazdatiszt igaz, hogy a gondjaira bízott vagyonnal annyiban korlátozva van, hogy nem börtözhet, ez azonban már nem is a gazdaság keretébe vágó dolog s így azt nem is számíthatjuk, ha a bérlő ily módon gyarapítja jövedelmét.

A szocializmus terjedése, vagy megszűnése és az által á helyzet javulása, nem attól függ, hogy bérlők gazdálkodnak-e? vagy birtokosok gazdatisztek által kezelik-e birtokaikat, hanem inkább attól, hogy a munkásosztálynak biztosíthatunk-e a mai nehéz viszonyok mellett, tiszteges megélhetést.

Tapasztalatom alapján merem mondani, hogy ott, ahol elegendő munkát és azzal járó méltányos javadalmazást talál a munkásosztály, meg is van elégedve és munkáját megszakítás nélkül végzi.

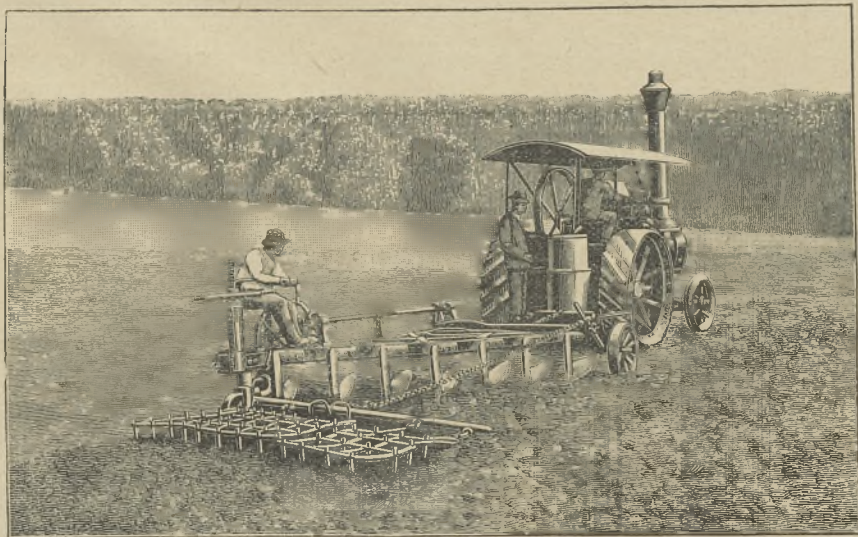
Minden esetre tapintatos eljárás szükséges a munkásokkal való bánásmóddhoz és mielőtt a munkaadó döntő véleményét kimondaná, számoljon az esetleg bekövetkező változásra, hogy intézkedése akkor se csorbuljon, ha az nem érvényesülhetett.

Az esetben, ha az igazság és méltányosság határain belül a munkásokkal megértjük helyzetükre nézve, károsnak kinálkozó változást, több mint valószínű, hogy eredményt fogunk elérni, meglehet hogy azonnal nem is, de a közel jövőben annak hasznát hajtó eredménye be fog következni.

A munkásnépnek ösmeretétől és a velők való bánásmód mikéntjétől függ a szocializmus megszűnése, vagy annak elfajulása.

A mi pedig a munkás magasabb bérkeresetét illeti, hogy megadhatjuk-e nekik, az attól függ, milyen hasznát hajtó munkát végeztetünk velők.

Azon esetben, ha a gazdasági munka-gépeket

UJ!

UJ!

UJ!

Egygéprendszerü gőzszántás.

(Egy ölet fogó 7 vasu ekével.)

Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T.

Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

nagyobb arányokban alkalmazzuk, a gépek mellett alkalmazható ügyesebb munkásoknak már nagyobb munkabért biztosíthatunk, mert még a nagyobb munkabér adása mellett is, sokkal kevesebbe fog kerülni a végzett munka, mintha azt kézi erővel végeztetnénk.

A gépek után végzendő munkákat pedig általában való megállapítással oly módon kell végeztetni, hogy ha erősebben dolgozik a munkás, mint a napszám-munka végzésénél, meg is találja méltányos munkabérét, a végzett erősebb testierőt igénybe vevő munkája után.

Az már bebizonyult tény, hogy az a gazdasági munka a legdrágább, amely a kevés munkabér megállapítása következtében végre nem hajtatott annak idejében, amikor azt a munkát végezni kellett volna.

Sok esetben tapasztaltam már azt, hogy a gazdaság jövedelme azért maradt el, mert a gazdasági munkálatok, a gazda fukarsága és tapasztalatlansága következtében, garasoskodások miatt abba hagyták és később még drágább munkabér mellett végeztették el, de már akkor, a termés felerésze is elveszett, természetesen, hogy ily eljárások mellett hamar oda kerül a dolog, hogy a birtokot bérbe kell adni, mert nem jövedelmez.

Mindezen dolgok éppen azt igazolják, hogy igenis itt az ideje azzal foglalkozni, hogy a földbirtokos-osztály gondolkodjon, előnyösebb-e rá nézve a birtok saját rezsisben való kezelése, vagy annak bérbeadása?

Mándi Márton Zsigmond ur véleménye szerint korainak tartja az általam tárgyalt földbirtokok bérbeadásának indoklásait. Szerintem gazdasági ügyeknek a tárgyalása sohasem korai, mert minden oknak meg van az okozata, azokat pedig kutatni és fejtegetni minden embernek kötelessége, mert csak annak alapján javíthatunk valami bajon, hogy ha az okait a bajoknak ismerjük, azt pedig, hogy Márton ur ösmeri, legjobban igazolja ugyancsak a Gazdasági Lapok 43-ik számában közölt azon felhívása, hogy „csináljunk sertés tenyésztési szövetséget, sertéspestis és vész elleni védekezéssel.”

Engedje tehát meg Márton ur, hogy ezen általam felvetett, (szerintem már inkább kései, mint korai) kérdést annál inkább is tárgyalhassuk, hogy mielőbb elérkezessen azon idő, amelyben a földbirtokosok az ön által javasolt sertésenyésztési szövetséget is valósítva, földbirtokaik bérleti összegeim felüli jövedelmeikből, a kezelő gazdatiszteknek, oly száztolit nyújthatának, hogy abból a jövő nemzedék fenntartására, nevelés alatt álló gyermekeiket, oly módon neveltethessék fel, hogy képesek legyenek azok pótolni, mind azt a mulasztást, a mit mi az emberiség jóvoltának előmozdítása tárgyában elmulasztottunk.

Jalsoviczky János.

Wanek óriási őszi buzája.

A csehek nagy erőfeszítéseket tesznek a buzatermelés terén, és meglehetősen meghonosítottak egy buzafajtát, a mely dominál a prágai piacon. Ez a fajta náluk, *óriási őszi buza* néven szerepel, de nem más, mint meghonosított Shiriff Square Head buzája. Ennek a buzának bokrosodása 12—15. szalmája egész 150 cm., nagyon erős, a megdőlésnek ellentálló, kalászai (lásd — ik ábrát), zömökek és arany-sárga színű buzaszemekkel teltek. Katasztrális holdra 70 kgrót vetnek belőle.

Kisebb arányú kísérletezés talán nem fölösleges vele. Beszerezhető a mag, H. Wanek magkereskedő, Prága, Venczel-tér 13., 5 kgr. postasomagokban is rendelhető.

Az 1908. évi műtrágyázási eredmények.

Ritka év az, melynek tavaszi hónapjai oly rendkívül szárazak legyenek, mint a minők a folyó évek voltak. Pedig a gazda az év bármely részében is jobban türi a szárazságot, mint éppen tavasszal, a mikor a nyiló, fejlődő természet aranynya vált minden csepp esőt.

Méltán hihettük a tavaszi szárazság közepette, hogy az idej közepesen alul maradó termés az alkalmazott műtrágyákat sem hálálja meg, pedig nem így volt, mert a műtrágyázási eredmények várakozáson felüliek.

A Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet kérdőíveket küldött szét folyó évi július hó folyamán azon gazdák egy részéhez, kik a múlt évben ősziak alá műtrágyákat — illetőleg szuperfoszfátot

125-ik ábra. Wanek-féle óriási őszi buza. (Javitott Shiriff-féle Square Head.)

fátot — alkalmaztak, a mely kérdésekre beérkező válaszok annyira közérdekűek, miszerint kötelességünknek tartjuk azok összevont eredményéről olvasó közönségünket tájékoztatni.

Mintegy 200 levél érkezett be összesen, a melyek irói közül alig egynehány alkalmazta a műtrágyákat csupán egynehány holdon, a legtöbbje 50—100, sőt ezer holdakon elért eredményekkel számol be. Az alkalmazott műtrágya csaknem kivétel nélkül szuperfoszfát volt s alig számolnak be egynehányan thomassalakkal, chilisalétrommal, avagy kálival elért eredményről.

Szuperfoszfátból magyar holdanként tulnyomóan 100—120 kg.-ot használtak s csak egyesek alkalmaztak 150—200 kg.-ot. Leginkább őszi kalászosok alá alkalmazták és pedig mindazok, a kik buza alá használták, kivétel nélkül alkalmazták egyszersmind rozsnál is, ellenben nem mindenki használta buza alá is, a ki rozsnál alkalmazta. Tavaszi kalászosok alá kevesen alkalmazták, ellenben sokan cukorrépa és takarmánynövények alá.

Rozsnál kivétel nélkül mindenki kedvező eredményt ért el; a terméstartalom 1—2—3 métermázsát tett ki, tehát nemcsak a költségek térültek meg, hanem minden egyes esetben

igen jelentékeny haszon is mutatkozott. Ezen eredmény is igazolja azon eddigi tapasztalatot, hogy a rozs gyökérzete van a kalászosok között képesítve a tápláló anyagok tökéletes kihasználására, másrészt pedig, hogy az őszi kalászosok közül a rozs az, mely rendszeren a gyengébb talajt kapja s így természetes az, hogy a szuperfoszfátot bizonyosabban meghálálja.

A buza alá alkalmazott szuperfoszfát 100 eset közül 90 esetben fizette meg a műtrágya árát, illetőleg nyújtott hasznot. *A terméstartalom leg-több esetben 100—120 kg.-ot tett ki magyar holdanként, de nagyon sokszor 150—200—250 kg.-ot is.* Tehát ezek a kísérletek is igazolják, hogy a szuperfoszfát minden kilója után legalább egy kilogramm terméstartalmat lehet várni. Az a néhány termelő, a ki nem ért el számottevő terméstartalmat, maga is a nagy tavaszi szárazságnak tulajdonítja a kedvezőtlen eredményt, a mi természetes is, mert ha nincs folyadék, a melyben feloldódhasson a foszforsav, nem is fejthet ki teljesen kedvező hatást. Ezzel azonban nem vészett el a szuperfoszfát ára, mert ott van az a talajban most is s csak a kedvezőbb, esősebb időre vár, hogy hatását a buza után következő növénynek érvényesíthesse. A hatás elmaradhatatlansnyilvánulnia kell előbb-utóbb. Sőt azon esetekben, a midőn hatását már nyilvánította, a melyekben tehát már is adott hasznot, még egy további haszon is várható a jövő évben az utónövénynek, mert a szuperfoszfát hatása — miként azt számos kísérlet bizonyítja — két évre terjed s ha csekélyebb az első évben, nagyobb a másikkban és megfordítva.

A szuperfoszfát hatása azonban nem csupán a terméstartalomban, hanem sok egyébben is nyilvánult. Szinte egybehangozóan hangsúlyozzák a jelentéstevők, hogy a szuperfoszfátot buza korábban beeredett s ennek következtében szeme nem szőtt össze, mint a később beeredett nem szuperfoszfátot. Így aztán a minőségi különbséget nagyon sok helyt igen jelentékeny volt, mert a míg a nem szuperfoszfátot buza hektoliter sulya 75—77 kg., addig a szuperfoszfátot 78—80 kg. volt.

Igen sok jelentéstevő hangsúlyozza továbbá, hogy a szuperfoszfátot buza szalmája is magasabb növésű, vastagabb szárú volt s nem egy helyt magában a szalmaterméstartalomban is megtért a szuperfoszfát ára. S az idej szalma-szűk évben ez nagyon is figyelemre méltó és értékes eredmény volt. Egyesek érdemül röjják fel a szuperfoszfátot az is, hogy az erősebb, vastagabb növésű szalma lehetlenné tette a különben buja növésű megdőlését, sőt sokan azt is tapasztalták, hogy a rozsdá nem bántotta a szuperfoszfátot buzát, holott a szomszédos táblában, a mely nem lett szuperfoszfátot, a rozsdá jelentékeny károkat okozott. Vannak, a kik azt is tapasztalták, hogy a kifagyásnak jobban ellentállott, sokan mások, a kik a leghatározottabban hangsúlyozzák, hogy lóhereszántásba szuperfoszfát alkalmazása nélkül nem is szabad buzát vetni.

Olyan értékes tapasztalatok ezek, a melyek érdemesek a följegyzésre, mert a gyakorlat embereitől származnak, mert a gyakorlat emberei kell, hogy hasznát vegyék.

Tavaszi kalászosokra feleletadók közül csak egynehányan alkalmaztak szuperfoszfátot. Egynehányan az eredmény felől elragadtatással nyilatkoznak, egynehányan azonban nem értek el kedvező eredményt. Előbbeni esetben bizonyára kedvező esőzések voltak, utóbbi esetekben azonban kétségen kívül nem volt annyi eső, amennyi a foszfort feloldhatta volna. Miután pedig a rövid tenyészidővel bíró tavaszi kalászosokkal gyakran

LEGJOBBAK a

resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCZI-KÖRUT 32.

megesik, hogy nem kapnak elegendő esőt, *egyedüli mód az eredménytelenség bizonyos elkerülésére a szuperfoszfát őszi, vagy téli kiszórása, mely esetben a kedvező eredmény a tavasziaknál sem maradhat el.*

Czukorrépánál, takarmánynövényeknél, szőlőnél kivétel nélkül haszonnal járónak bizonyult a szuperfoszfát alkalmazása azon néhány esetben, melyben ezen növényekről is adatott jelentés.

Ezen adatok is arra engednek következtetni, hogy a műtrágyák, nevezetesen pedig a szuperfoszfát használatának csak kezdetén vagyunk ma Magyarországon, dacára annak, hogy az utolsó deceniumban 2000 kocsiakománnyról 10.000-re emelkedett az évi fogyasztás, mégis hol vagyunk ma Olaszországtól, a hol ugyanazon idő alatt 30.000 kocsiakománnyal 80.000-re emelkedett a fogyasztás, mely mennyiséggel elért terméstelebi tiszta haszon körülbelül évi négyszáz millió koronára tehető.

Magánjáró gőzeke bemutatás az olézi uradalomban.

Méltóságos Botka Béla főispán ur, torontál-vármegyei olézi uradalomban, november 7-én szűkebb körben megjelent vidéki földbirtokosok és uradalmi gazdatisztek érdeklődése mellett, bemutatott, az „Első Magyar Gazdasági Gépgyár” r. t. egy géprendszerű gőz szántó gépe, kapcsolatosan egy ötös ekének vontatásával.

A kísérleti bemutatások, szép verőfényes száraz időjárás mellett, a magánjáró gépnek lehetőleg jobban megfelelő körülmények között történtek.

Az ötös ekével végezett négy czolos tarlóhántás és 8 czolos mély szántás és a mély szántás elé elhíntett felérett trágya alászántása, a jelen volt gazdaközönség meglepedésére történt.

Ezen általános munkabemutatók után felügyeletem alatt, 1 óra 40 perczig terjedő 8 czolos mély szántás szakadatlanul történt munkája következett, a mely kísérlet következtében a szénfogyasztás és a munka végzési próba, a következő eredményt adta.

A tüzelésre lemerített szén zsákokban 50—50 kilónként lett a géphez adva, összesen 5 zsákba 250 kiló szén, a melyből a munka kezdetén fejlesztett 12 légkörnyomású gőz állandóan fel lett tartva a 10—12 légköri nyomás feszélye között 1 óra 40 perczen át, a próbaidőnek betartása alatt.

A meginduláskor és munkaközben a gépre adott 250 kiló szénből megmaradt részt 120 kiló súlyban mértem vissza, minek alapján a végzett 1 óra 40 percz munkaidő alatt, 130 kiló szén fogyott.

A szántott terület hosszát felmértem, ugy szintén a szélességét, minek alapján 315 öl hosszú, 3 öl 5 suk szélességet állapíthattam meg, amely egyenlő 1208 négyszögöl területtel, ezek szerint a megindulás és megállás pillanatai között 1 óra 40 percz telt el, a mely idő alatt 8 czolos mély szántást betartva, 1208 négyszögöl terület szántott a gép és 130 kiló szenet fogyasztott.

Tekintve, hogy a megállás után a tűz és salak tisztítása, a gép alkatrészeinek megfigyelése, hogy neme melegezett be valamely csapágý? Víznek felvétele, legalább 10 perczet igénybe vesz a következő megindulásig, továbbá ha számításhoz vesszük, hogy a próba alatt forszírozott menetel értük el a megfuttatott 1260 folyó öl utat és hogy a szántás végzése mellett, sarkok, fordulások, esetleg előforduló hibák miatt idővesztés történik, nem fogok csalódní, ha általában 1200 négyszögölnek 8 czolos mély szán-

tására, az ottani talaj viszonyok mellett, két teljes órát számítok, amely alapon jelen számításomnál óránként 600 négyszögöl szántási munka végzését állapítok meg.

Feltéve, hogy a cséplési időszakon kívül egy ily gép 100 munka napon át dolgozhat a szántási munka végzése mellett és átlagban napi 10 órai munkát végezhet, ez esetben naponta 5 magyar hold 8 czolos mély szántást végez, Vagyis évente 500 magyar holdat szántana meg, ezen alapon a munka-költség számítása következő:

A gép vételára 15225 korona 4% kamata	609.00 kor.
Fenntartási költségre a vételár 6%	913.50 „
A géptörlesztésére a vételár 10%	1522.50 „
Naponta 2½ kiló olaj à 80 fill. 100 nap à 2 korona	200.00 „
Víz és szén géphez hordása 1 iga à 6 kor. 100 nap	600.00 „
Gépész fizetése 100 napra számítva à 6 kor.	600.00 „
Fűtő fizetése 100 napra számítva à 3 kor. Ekevezető fizetése 100 napra számítva à 2 kor.	300.00 „ 200.00 „
Gőzfejlesztés és egyik helyről a másikra való menetelés beszámításával, magyar holdanként 150 kiló szenet számítva naponta 800 kiló, 100 munka napra 80.000 kiló szén szükséglet à 4.40 kor. ab kanti állomás 800 métermássa szén vasutttól való befuvározása a majorba à 50 fillér	3520.00 „ 160.00 „
Összes kiadás	8625.00 kor.

Vagyis magyar holdanként 17.25 fillérbe kerül az ottani talaj 8 czolos mély művelése, katasztrális holdanként pedig 23 koronába.

Ezen magasnak mondható holdankénti szántási költség onnan ered, hogy a magas, gépvételár alapján számított törlesztési és fenntartási költségek is emelkednek, továbbá a szénnek fogyasztása is sok, ezt azonban indokolja azon körülmény, hogy a gépnek saját mozgására nagy erő kívántatik, menetközben a kazán vizének hullámzásával és a rohamos gőzfogyasztással, gyakori a viznek a gőzhengerbe történő felkapása, minek következtében a gép hajtó ereje gyengül, a vízfogyasztás azonban emelkedik, minek természetes következménye, a szükségesnél több viznek elgőzítése bekövetkezik, a mi maga után vonja a szén fogyasztásnak emelkedését.

A szén és víz tetemes fogyasztásához hozzájárul azon körülmény is, hogy a gőzhenger 5 tized töltéssel dolgozik, ezen körülmény folytán, ha a gőz fojtva nem megy át a gőz-szabályozó szerkezeten, az esetben a már munkát végzett gőz feszélye, a mely a fáradt gőz-elvezető csövön át a szabadba jutva megsemmisül, még mindig 4 és fél—5 légkörnyomással bír.

Rendes körülmények között a fáradt gőz feszélyének, hogy az a szabad levegőbe kiömölhessen, nem szabad magasabbnak lenni mint 1-2 tized légkörnyomásnak, azért, mert ha magasabb a fáradt gőz feszélye, az esetben már káros munkát végzünk, vagyis ha 4 légkörnyomással ömlik ki a fáradt gőz, ez esetben 2-8 tized légkörnyomás lesz a veszteség, melynek fejlesztésében felhasznált tüzelőanyag értéke, mint felesleges kiadás szaporítja a tüzelési költséget, még pedig a tényleg szükséges fogyasztás 25—30 százalékkal.

A gép anyagának és szerkezetének kivitelében a gépgyár iparkodik azon kívánalomnak eleget tenni, a melyhez fűzve van ezen magánjárók, mint szántógépek létjogosultsága.

A magánjáró gőzekek nagy önsúlyában kereendő azon ok, a mely visszatartja a gazdaközönséget, a magánjáró gőzekek nagyobb igénybe vételétől.

Azon esetben, ha a gőzüzem terén a magánjáró gőzekek önsúlyát legalább 50 százalékkal

könnyíteni és a menetsebességet 100 százalékkal fokozni sikerül (a mit a forcsöves, kis vízterű magas gőzfeszélyű kazánokkal nézetem szerint el lehetne érni) ezen gépek is rohamosan tért fognak hódítani.

Kivánatos is, hogy mielőbb elérkezzen azon idő, a melyben a még ez idő szerint mutatkozó hibákon segítve, a gazdaközönség egy oly gépszerkezettel rendelkezzen, a melylyel az eddigieknél jobban és olcsóbban végezhesse azon fontos szántási munkálatait, a melytől függővé van téve egész évi fáradságos munkájának eredményes keresztülvitele.

Jalsoviczky János.

KÖNYVISMERTETÉS.

Kodolányi-féle Gazd. Zsebnaptár. Az immár 49-ik évfolyamában levő **Kodolányi Gazdasági Zsebnaptár** a szokott csinos formájában és gazdag tartalommal már megjelent.

A magyar gazdáknak eme kedvelt, régi zsebnaptára az idén újításokkal láttatott el, úgy van szerkesztve, hogy a gyakorlati gazda igényeinek megfelelően. Ezeknek pedig csak akkor felel meg, hogyha a gazdaságban szükséges feljegyzések számára alkalmas. Hogy pedig az igényeknek teljesen megfelelően, a naptári rész is el van látva naptárilag megjelölt napokkal. Pénztári napló anyagforgalmi napló, vetési, aratási, trágyázási jegyzék, a hizlalás és tejgazdaság rovatai képezik a rovatos lapokat, ezenfelül bőségesen van el látva cassirozott üres lapokkal, hogy kiki tetszése szerint eszközölhesse följegyzéseit. Az ismeretterjesztő csak a legszükségesebbre szorítkozik és főleg a mindennapi szükséges takarmányozási tabellákat, néhány a gazdaságban netán előforduló számítást és a gazdasági hatóságok jegyzékét tartalmazza. A naptár kiállítása diszesebb, mint volt eddig, ára azonban a régi: bolti ára 2 korona 80 fillér, ajánlott szétküldéssel 3 korona 25 f, utánvétellel küldve pedig 3 korona 45 fillér. Megrendelhető a Gazdasági Lapok kiadóhivatalában, Budapest, IV., Múzeum-körut 7.

Hogy örömlhetünk legolcsóbban? ezimen Erdős Jenő egy igen fontos és hézagpótló szakmunkát végzett, mely munka tárgyalja az összes rendszerű erőgépek, mint vízikerekek, forganyok, gőzgépek, kazánok, benzin-, spiritusz-, petroleum-, generátorgáz-, világítógáz-, földgáz-, nyersolaj- és Diesel-motorok üzemköltségeinek tüzetes számításait és szerkezetük alapos ismertetését, nemkülönben az összes legújabb málmásztati munkagépek, motorhűtő- és kazán táplálószivattyúk, olajsajtoló berendezések és a modern közlőművek észszerű felhasználásának módjait.

Arankamentes

vagy legalább

arankamentesíthető

Kisarankás

LÓHERCZEG

és
LUCERNA-

magot

vásárol

a legmagasabb árakon

HALDEK

magnagykereskedése, József főherczeg ő cs. és kir. tisztege udvari szállítója

Budapest, V., Bálvány-utca 6. szám.

A könyv most hagyta el a sajtót és az érdekelt körök ipari üzemek, malmok, gazdaságok stb. eddig nem tapasztalt érdeklődését sikerült felkeltenie ugyanarra, hogy a munka a legrövidebb idő alatt már a második kiadását fogja elérni.

E körülmény fényesen bizonyítja a munka általános jelentőségét és annak megszerzését mi is legmelegebben ajánljuk lapunk t. olvasóinak, mert tanulmányozásával sok hasznosan értékesíthető utmutatásra találunk.

A könyv ára a pénz előzetes beközlése esetén 4 korona, utánvétellel 4.45 korona; megrendelhető szerzőnél, VII., Dob-uteza 53.

Falusi könyvtár. A kisgazdák és földművelők népszerű füzetes vállalatának, a Falusi Könyvtárnak legújabb füzeté Mika Ottokár munkája: A szálás takarmánynövények s azok okszerű termesztése. A takarmánytermelés fontossága mellett sok egyéb okon kívül tudvalevőleg az állattartás kérdése is szól. Csak okszerű takarmánytermelés képezheti az állattartás alapját; viszont ha sok állatot tarthat, sok állati terményt állíthat elő a gazda s a föld termő ereje visszaforgatásáról is jobban gondoskodhatik. Végeredményében tehát szinte minden gazdasági kérdést felölel a kis füzet, melyet a tárgy alapos ismeretével s folyamatos nyelven írt meg a szerző. A Franklin-Társulat kiadása; ára 1 korona.

Borászati Zsebnaptár. Szőlősgazdáinknak és borkereskedőinknek nélkülözhetetlen tanácsadója a „*Borászati Zsebnaptár*“, melynek 10. évfolyama, e napokban hagyta el a sajtót, javított és bővített kiadásban. Ez a nagy elterjedtségnek örvendő könyvecske valóságos könyvtárt helyettesít, mert nemcsak hogy ismerteti az összes törvényeket, rendeleteket, állami és társadalmi intézményeket, állami kedvezményeket, melyek a szőlőműveléssel kapcsolatosak, hanem azonkívül ismerteti a főbb statisztikai adatokat, a magyar és külföldi irodalmat, és végre behatóan leírja az összes teendőket a szőlőben és pinczében. Végül ismerteti a pezsgő-gyártást, pálinkafőzést, ecetkészítést stb. A mellett alkalmat nyújt, hogy a jegyzetnaplóban a szőlő-és pinczében felmerült eseményeket, napszámokat, trágyázást, szőlő- és vesszőkészletet, borfojtást, palackozást, készpénzbevétel és kiadást, minden borgazda feljegyezze az évben fölmerülő eseményeket. A „*Borászati Zsebnaptár*“ diszes vászonkötésben, írónnal és táskával ellátva a „*Borászati Lapok*“ kiadóhivatalában (Budapest, IX., Üllői-ut 25., II. 11.) és minden könyvkereskedésben kapható. Ára díjmentes küldéssel 3 korona 20 fillér.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. *Cseléd gyermekének iskoláztatása.*

Oly községben gazdálkodom, melyben felekezeti iskola van. Az új cselédtörvény életbelépte előtt fizetett a cseléd egy gyermek után 4 korona tandíjat; most, hogy a gazdát terheli eme kötelezettség, követel a tanító egy cseléd-gyermek után 6 koronát, azzal okolja meg, hogy eddig azért szedett csak 4 koronát a cseléd-gyermekéért, mert azt is nehezen fizették meg, sőt oda is vesztett, mert nem lehetett náluk foglalni.

Megjegyzem, hogy a felekezeti iskola fenntartója a község, így az iskola fenntartásához adó arányában, mint birtokos, én is hozzájárulok.

Kérdem: Jogos-e ez ellen felszólalnom és hol?

Vagy pedig be kell érnem ezzel: „Csitt, hallgass és fizess“.

L. I.

Kérdés. *Murokrépa hizó szarvasmarhának.*

Az idén sikeres próbát tettem nagyobb területen murok termeléssel. Rendelkezem is vele bőségesen. Az idén hizómarhának etetésére kívánom fölhasználni. Mennyit lehet belőle naponként és darabonként étkezésre adni? U. Z.

Kérdés. *A tépett és zombolyázott tengeriszár tápértéke.*

Mi az összetétele (száraz anyag, fehérnye, keményítő érték) az Ásványi-fele szárítépővel megtépett és zombolyázott tengeri szárnak.

Sz. D.

Kérdés. *Tőzeg beszerzése.*

Vidékünkön a rozsszalma mázsája 2—2.40 K, nem volna-e gazdaságosabb tőzeget venni ily drága szalma helyett almozásra. Hol lehet tőzeget beszerezni, körülbelül mi az ára és melyik a legjobb mód a vele való almozásra, mennyi egy hámos állat szükséglete.

Sz. D.

Felelet. *Új pinczében lehet-e bort elhelyezni* című kérdésre.

A kérdéstevő új pinczéjében épp oly nyugodtan helyezheti el a borát — mint öreg pinczében — az világért sem fog megpenészedni.

A füstölés egyáltalán nem ajánlható, mert a pincze falai a füst szagot magukba veszik, idővel viszont kigőzölgik és a pinczét füst szagává teszi. — Így a benne elhelyezett hordók fája is magába veszi e szagot, innen a bor könnyen átveszi, miért kellemetlen füstös ízűvé s szagává válik, mely minőségét és értékét csökkenti.

A meszelést 4%-os rézgáliczos meszes vízzel lehet meg tenni. — Ez is oly esetben ajánlható s van értelme, ha további években is gyakoroltatik, évenként 1—2-szer. — A hordókat semminemű anyaggal bekenni nem czélszerű és nem is gyakorolják, mert a különféle anyagok szagát a bor a fából kivonja, miért kellemetlen szagává s ízűvé fejlődik, mint fentebb említém, minőségét és értékét csökkenti. — Hanem igen annyit meg lehet tenni a hordókkal, hogy a vasrészeket (abrincot, ajtóvasat) vaslakkal bevonjuk, tartósság szempontjából, mely eljárást, a m. kir. pinczemesteri tanfolyamon is gyakorolják.

Ajánlom a hordók tisztántartását, melyet úgy lehet elérni, hogy havonként legalább kétszer tökéletesen meg lesznek törülgetve, erre a célra a durva zsákvászóna a legalkalmasabb. — Törülgetés után az egész pincze bekénezendő, a falak belső színére számítva 100 m² 25—30 gm. kén elégetését, melyet egyszerűen a földre, vagy még jobb, kis kövedénybe (kő vályu) tenni, hol is elégetendő. — Nagyobb pinczénél a kénmennyiség több edénybe osztandó el. — Még nagyon ajánlom az időnkénti szeltőztetést, mely már nagyobb gondosságot igényel, ugyanis nagyon kell vigyázni, hogy a pincze ne hűljön le, vagy ne melegedjen fel, mert a hirtelen hőváltozás a bor kárára van.

Budafok, 1908. november hó 11-én.

Szalay Károly,

pinczemesteri tanfolyam tanulója.

Felelet. *Tehenek járványos elvetélése* cz. kérdésre.

A járványos elvetélés mindig hosszantartó betegség és nehezen irtható ki, mert a betegséget előidéző baktérium az istállóban, a talajban bő alkalmat talál az elszaporodásra.

Tehenésztből csak az igen alapos és gondos fertőtlenítéssel irtható ki, de a földolog akkor az istálló talaját fertőtleníteni, különösen ott, a hol az istálló alaptalaját farészek alkotják. Ezt föltétlenül föl kell szedni és ujjal kicserélni, ha pedig föld az alap, akkor az mélyen fölásandó,

többszörösen forró mész- és lugoldattal felöntendő, nagyon ajánlatos az istállót kengőzzel kifüstöltetni, a farészeket, talajt lysoformos mészoldattal bemeszeltetni. Ujszülöttek köldökét tisztán, fertőtlenítvé lekötni, almot gyakran változtatni, úgy a leellett, mint leellendő teheneket, azok farkát, péráját 2%-os lysoformos oldattal megmosni naponként.

A járványos elvetélést illetőleg részletesebben közöltem egy ismertetést e lapok hasábjain (folyó évi 29. számban). Egy uradalomban, a hol éveken tartott a járványos elvetélés, évente 40—50 drb borju ment veszendőbe, teljesen kiirtottuk a bajt az alapos fertőtlenítéssel, rendszeres bacillölkezeléssel (l. m. évi Á. T. Lapokban: Védekezés szarvasmarhák hüvelyhurutja ellen czímen) és bissulin-kezeléssel, ez utóbbi igen beváltott módszer és nagyon ajánlható, mert az eredmény nagyon jó. Ez utóbbit ugyan főleg fertőző hüvelyhurut esetén alkalmazzuk, de kísérleteim a járványos elvetelésnél is igen jó eredménnyel végződtek.

Dr. Kukuljević József.

Felelet. *Hizlálva vagy soványan adjam-e el tavasszal tinóimat* című kérdésre.

Arról van szó, hogy 8 drb 3³/₄ éves tarka tinókat tavasszal soványan, de jó kondícióban, vagy hizottan lesz-e czélszerűbb eladni? A hizlálás kártyajáték. A gazda supponálja, hogy tavaszra magas hizómarha áraknak kell lenni, mert kevesen hizlálnak, részint takarmányhiány, részint az abraktakarmányok tuldrágasága miatt. Mondjuk, hogy ez valószínű; de azért mérget nem lehet rá venni. Elég sokszor esik meg az, hogy a hizott marhák sokba kerültek és áruk még sem megfelelő. A kérdés az, hogy jármozásra jók lesznek-e a kérdéses tinók? Ha igen, akkor tavasszal jó árú szokott rendszerint lenni. Mint jármosak tehát jobb gazdasági hasznot helyeznének kilátásba.

C.

Felelet. *Aljazó szalma pótlása és vétele* című kérdésre.

Négy koronáért loco szalmát venni végső szükségben mégis csak tanácsos. A gazdasági állatok, felnőtt állatot véve alapul, naponta 4 kiló aljazót igényelnek. Szalmaszük években 2 kilót adunk, sőt még kevesebbet, de inkább keveset adjunk, mint semmit, mert az elveszett trágya értéke jelentékeny és sokszor pótolhatatlan. Tehát, ha drága is, keveset vegyünk inkább, mintsem a pusztá földön hagyjuk állatainkat. Mennél trágyaigényesebbek földjeink, annál inkább áll tanácsunk

P.

HIREK.

Időjárás Jásznagykunszólnok megyében.

A többek által jóslot korai tél bekövetkezett. E hó 8-án már 10⁵° Celsius hideg volt, száraz, derült idővel, még elég magas 766 légnyomással. Meteorologiai száraz idő jóslás daczára a légsúlymérő hirtelen esvén 9-ére éjjel már havazott, 9-én reggel pedig eső esvén, mely azonban 3° C. hideg mellett azonnal megfagyott, jéggé vált. Minden jégcsappal és jégkéreggel lett bevonva. Ez a hirtelen, abnormális időváltozás végtelen sok kárt okozott a gyümölcsfák, meg takaratlan szőlők és még le nem bujtattott ojtványoszlókban. A kevés óra esett eső pedig jégkéregget képezett a talajon, a mely kevéssé nedvesedett át. Igen rosszul állunk azonban az őszi vetésekkel, mert a talaj szárazon fagyott be, a mi a legveszedelmesebb az elvetett magra nézve, mert a kevés csapadék nem elég olvadás esetén a talajnak teljes kiaszottsága és rögös volta miatt a vetőmaghoz jutásához és még bekövetkezhető hőésés

Arankamentes lóhere- és

luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi árnál, ab vidéki állomás átvéve és kifizetve. ❀❀❀❀❀

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó mennyiség közlésével

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPEST.

alatti kikelhetésére. Már eddig is igen sok kár van a korábban vetett, földben levő buzákban. Az általam jelzett két izbeni kevés csapadék sok helyt a porhanyós földben a vetőmagig hatolva, igen sok csirába indult, a bekövetkezett több heti száraz éjjeli fagyokkal időjárással a csírák beszáradván, az ilyen vetőmag elpusztult. Tehát az ezentuli netalán legkedvezőbb időjárás esetén is — mire számítani nem lehet — ezen okon is sok hibás kelésű buza várható. Kedvezőtlen időjárással tehát a lehető legrosszabb terméseredményre lehet a jövőre kilátásunk, mert további csapadéka a légszűrőnek hirtelen tiszta, szépre — 771 — emelkedése folytán egyelőre számítani nem lehet, de folyton tartó éjszakai szél mellett tartós hideg várható. Jásznagykunszabolnokmegye, 1908. nov. 12-én. N.

Gyászhir. Mély részvétellel értesültünk egyik t. munkatársunk, *Ballay Jenő*, a Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egyesülete titkárnak, tevékeny életének korai elhunytáról. Lapjaink olvasói jól ismerték különösen a bor- és szőlőisméről írt cikkeiből. Az első kondoleálók között volt dr. Darányi Ignác földművelésügyi m. kir. miniszter, a ki őszinte részvételt fejezte ki a veszteség fölött a M. Sz. O. E. igazgatóságánál. Béke az elhunyt hamvaira!

Házasság. Magyar Elek, a „Magyarország“ kitünő munkatársa, az ismert sport-író, folyó hó 11-én tartotta esküvőjét Kürthy Bertával, főkürthy és kothai Kürthy Emil, az érdemes, jeles író, a Képviselőházi Napló helyettes szerkesztőjének és szemerei Szemere Gizellának, a „Ház-tartás“ cz. folyóirat jeles szerkesztőjének bájos leányával, Szemere Bertalan 49-iki miniszterelnök unokájával. Násznagyok voltak: dr. Holló Lajos orsz. képviselő, a „Magyarország“ főszerkesztője és Kürthy Lajos ny. főispán. Az esketést Fába Simon barsendrédi plébános végezte, a ki szép beszédet intézett a fiatal párhoz. A „Magyarország“ szerkesztősége testületileg jelent meg kedves és kitünő kartársának esküvőjén, a melyt megelőzően a VIII. kerületi anyakönyvi hivatalban folyt le a polgári házasságkötés, a melynél, mint tanu, Ihász Aladár, a „Magyarország“ h. szerkesztője funkcionált. Fogadják a fiatal pár, mint az örömszülők is, szerencse kívánatainkat.

Dessewffy Aurél gróf kitüntetése. A király Dessewffy Aurél grófnak, a főrendiház elnökének, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének elnöki székében évek hosszú során át szerzett kiváló érdemei elismerésül a legelőkelőbb rendjelek egyikét, a Lipót-rend nagykeresztjét adományozta. A kitüntetés alkalmából Darányi Ignác földművelésügyi miniszter meglehangú levelet írt Dessewffy Aurél grófhhoz.

A nemzetközi berlini sörárpa- és komlókiállítás német nyelven egy igen csinos és kimerítő katalógus állott az érdeklődők rendelkezésére, mely nemcsak a kiállítók névjegyzékét és az azok által termelt mennyiséget tünteti fel, hanem hazánk sörárpa- és komlótermelésének történetét és annak növekedését ismerteti. A nagy gondtal összegyűjtött adatokat a berlini kiállítás miniszteri és az OMGE kiküldöttje, a magyar osztály rendezője, lapunk egyik kitünősége, dr. *Rodiczky Jenő*, a gyapjuminősítő intézet igazgatója állította össze olyképpen, hogy ezen termelési ágazatok nagyságáról immár a külföld — kereskedelmével együtt — kellőleg tájékozva is van, úgy hogy a jövőben tudni fogja, honnan szerezze be szükségletét. A katalógus jóságát, mint igen kimerítő jeles művet, a külföldi sajtó is teljes elismerésben részesíti.

Gazdatiszti nagygyűlés. A gazdatiszti osztály érdekeinek megvédése céljából tömörülésre törekszik. A gazdatiszti osztály szorgalmazza a gazdatiszti kötelező nyugdíj, az állásközvetítés országossá tételét és a fizetésrendezést. Ezeknek a kérdéseknek megvitatása céljából Budapesten f. évi december hónapban a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete rendezése mellett országos gazdatiszti nagygyűlést tart, melyen a rendező-bizottság felkérésére valószínűleg a

földművelésügyi kormány is képviselteti magát. A kongresszus jellegű gyűlésre Magyarország összes gazdatisztei már most meghivatnak; a felutazás megkönnyítésére a jelentkezők részére vasuti kedvezményt szerez a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete (Budapest, VIII., Rákóczy-út 86. sz. földszint 7. ajtó), a hová a jelentkezések már beküldhetők.

A Magyar Gazdaszövetség igazgatóválasztmányi ülésén Bujánovics Sándor meglepő szavakkal emlékezett meg Dessewffy Aurél grófnak, a szövetség elnökének kitüntetéséről. A választmány üdvözlő iratot fog intézni az al-elnökhöz. A szövetség belső ügyeinek elintézése után köszönetet szavaztak Meskó Pál titkárnak eredményes munkájáért a Károlyi-ünnepségek rendezésénél. A közigazgatási tisztviselők számára rendezendő szociális tanfolyam előmunkálatairól Meskó Pál referált, a választmány elhatározta, hogy a tanfolyam sikere érdekében megkeresi a belügyminisztert és a földművelésügyi minisztert. Továbbá megkéri Széchényi Aladár grófot, Mezey Gyulát, Németh József dr.-t, Nagy Emil dr.-t, Emődy Józsefet, Molnár Istvánt, hogy tartsanak előadást a tanfolyamon. A további tennivalók elvégzésével megbizta az igazgatóválasztmány Bernát Istvánt és Meskó Pált. A mezőgazdasági érdekképviselet kérdésében Cserny Károly, Löherer Andor, Kodolányi Antal, Meskó Pál, Németh József és mások hozzászólása után kimondta a választmány, hogy az érdekképviselet megvalósítását szükségesnek tartja. Ebben az értelemben felterjesztést tesz a szövetség a földművelésügyi miniszterhez. Az igazságügyminiszter Homestead tervezetét Bernát István igazgató ismertette. Többek hozzászólása után elhatározták, hogy kisebb bizottságot küldenek ki, a melynek kötelessége lesz konkrét javaslatot terjeszteni az igazgatóválasztmány elé. Ugyancsak Bernát István számolt be a szabadtanítási értekezletről, melyben a szövetség képvisellete tevékeny részt vett. A választmány örömmel vette tudomásul, hogy Apponyi Albert gróf a szövetségnek, valamint a szövetség vidéki organumainak a szabadtanítási akcióban előkelő szerepet szánt. Végül intézkedett a választmány, hogy Károlyi Sándor grófnak Schandl Károly által népies nyelven megírott életrajzát minél jobban elterjesszék.

A birtokrendezés. Az Országos Magyar Gazdasági E. közigazgatási szakosztálya a napokban Emődy József elnöklésével ülést tartott. A szakosztály ujjáalakulván, elnökké ismét Zselénszki Róbert grófot, alelnökké Emődy Józsefet választották meg. Azután Szilárd Ferencz dr. tartotta meg mindvégig figyelemmel hallgatott előadását a Birtokrendezést, különösen az urbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó törvény-cikkek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908. évi XXXIX. törvény-cikk végrehajtására vonatkozó földművelésügyi és igazságügyi miniszteri rendeletek előadói tervezetéről. Az előadó ismertette az ügynek jogtörténeti előzményeit. Az 1908. évi XXXIX. törvény-cikk augusztus hónap 6-án lépett életbe és főcélja a közös erdők és legelők egyéni fölösztását megnehezíteni, új közös legelők létesítését előmozdítani, a jogosultságok összevásárlásával üzött káros visszahatásokat kiirtani és a birtokrendezési eljárást egységesen szabályozni, illetőleg az Erdélyben és a kapcsolt részekben már bevált e nemű intézkedéseket az ország egész területére kiterjeszteni. Különösen az utóbbi célból a törvény-cikk 4. szakasza az igazságügyi minisztert a birtokrendezési eljárásnak rendeleti uton való szabályozására hatalmazta föl. Az igazságügyminiszter el is készítette két rendeletben e szabályok előadói tervezetét s azt az érdekelt testületekkel véleményadás végett közölte. Határozati javaslatot terjesztett elő, a melyben a szóbanforgó előadói tervezetekhez tizenhat pontban némi módosításokat ajánl. A törvény életbeléptetését célzó 1908. évi 150.000. és 151.000. számú miniszteri rendeletek előadói tervezetéhez azonban Szilárd Ferencz dr. által előterjesztett módosítások legnagyobb részét magáévá tette. Szilassy Zoltán fölszólalására a mezőgazdasági már meglevő és esetleg ezután alakítandó érdekképviseleti szervezeteknek a mezőgazdasági kérdéseket illetőleg kíván a bizottság befolyást biztosítani. Majd Bartók József, Sebess Dénes, Propper Samu és Rubinek Gyula igazgató, valamint az előadó fölvilágosításai nyomán, az előadó Szilárd Ferencz dr. módosításait részletesen tárgyalták. Sierbán János hívta fel a szakosztály figyelmét a békés birtokcsere fontos kérdésére.

A Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmányi gyűlése. A Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület legutóbb Pálffy Béla gróf elnöklésével ülést tartott. Több folyó ügy letergályalása után Horváth Jenő titkár bejelenti, hogy a földművelésügyi miniszter a téli gazdasági előadások és tanfolyamok költségeire 2000 kor. államsegítséget adott. Az igazgató-választmány a miniszter intézkedését hálás köszönettel veszi tudomásul. Ügyvezető-titkár bemutatja a földművelésügyi miniszternek a husvizsgálat tárgyában kiadott rendeletét. Az igazgató választmány a miniszter rendeletét az érdeklődő gazdaközönségnek a rendelkezésére bocsátja. Ügyvezető-titkár bejelenti, hogy a földművelésügyi kormány a vármegyei kisgazda-közönség szükségletének fedezésére vásárolt erőtakarmányok árához tíz százalékkal járult hozzá. Ezután bemutatja a takarmányinség intézkedésére kiadott rendeletét. A honvédelmi miniszternek loértékesítő szövetkezetek alakításáról kiadott rendelete tárgyalása után kimondta a választmány, hogy ez idő szerint a vármegye területén loértékesítő-szövetkezet létesítését kivihetetlennek tartja. Ennek főoka az, hogy a hadügyi kormány kis árakat fizet a remondákért. Horváth Jenő titkár ismerteti a Szőlősgazdák Országos Szövetségének a Vinea borkereskedelmi és borkereskedelmi részvénytársasághoz intézett átiratát. Az igazgató-választmány a legenergiusabban fog tiltakozni az ellen, hogy a kereskedelmi kormány a Vineának államsegítséget engedjen. Magáévá teszi a választmány a Magyar Szőlősgazdák Egyesületének határozati javaslatát a kötelező jégbiztosítás tárgyában és sürgetni fogja a bortörvény eredeti szövegében való életbeléptetését is. Rendkívül helyesnek és valóságnak tartja az igazgató-választmány a Békésmegyei Gazdasági Egyesület mozgalmát, mely arra törekszik, hogy szabályrendeletileg mondják ki, hogy a munkásoknak akár munkabérükbe betudva, akár ajándékképpen, pálinkát adni nem szabad. A választmány hasonló szabályrendeletet dolgoztat ki.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület f. hó 10-én tartotta igazgató-választmányi és rendes közgyűlését Esterházy László gróf elnöklésével. A közgyűlés, elfogadta a bemutatott költségelőirányzatot és a 19 pontból álló munkaprogramot. Azután megválasztotta a közgyűlés az elnökség és az igazgató-választmányt. Elnök lett Esterházy László gróf, másodelnök Koller Pál, alelnökök Detrich Zsigmond és verebi Végh István, ügyész Szücs Andor dr., pénztáros Fejérmegyei Takarékpénztár. Választottak még 45 igazgató-választmányi tagot és 3 számvizsgálót.

A kóbor cigányok megrendszabályozása. Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ fölterjesztést intézett a belügyminiszterhez a kóbor cigányok megrendszabályozása tárgyában. A fölterjesztés tüzetesen foglalkozik a pécsi gazdaságkongresszuson, de az OMGE. közgyűlésén is fölpanaszolt körülményekkel, melyek a cigányok garázdálkodásai következtében első sorban a gazdaközönséget sújtják. A fölterjesztésben rámutat az OMGE a megrendszabályozás módjaira is, ilyenekül jelölve a lótarítás megvonását s

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

gyapju-aukcziókra,

melyek idei második sorozata f. é. szeptember hó 30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapju-árverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti tehérpályaudvar“ czimzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdvevényben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank
Áruosztály — Gyapjuárverések
Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvény-nél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitünő hatás.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsrakpart 8.

a kőbor cigányok helyhez való kötését. Végül kéri a belügyminisztert, hogy ezt a kérdést a magyar gazdaközönség érdekében mielőbb rendezze.

Borkiállítás és borvásár. Temesketason november 21-től 23-ig borvásárral egybekötött borkiállítást rendeznek. November 22-én nagygyűlés lesz a borfogyasztási adó eltörlése tárgyában.

Románia tengeri termése. A román földművelésügyi miniszterium hivatalos kimutatásai szerint Románia tengeri termése ez évben 34 millió hektóliter volt, 14 millióval több, mint tavaly és 9 millió hektóliterrel több, mint az utolsó öt év átlagtermése. A belső fogyasztásra mintegy 15 millió hektóliter szükséges úgy, hogy a kivitelre mintegy húsz millió hektóliter fog maradni.

Készárú-tőzsde 1908. nov. hó 13-án.

Fajta	Hektóliterenkénti súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára Budapestén		Hektóliterenkénti súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára Budapestén	
		Kor.-tól	Kor.-ig		Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:						
Tiszavidéki	75	—	—	79	25.25	25.70
"	76	24.70	25.10	80	25.40	25.80
"	77	24.90	25.30	81	25.55	25.85
"	78	25. —	25.45	—	—	—
Fehérmegyei	75	—	—	79	25.05	25.45
"	76	24.50	24.80	80	25.25	25.55
"	77	24.70	25.05	81	—	—
"	78	24.80	25.10	—	—	—
Pestvidéki	75	—	—	79	25.15	25.55
"	76	24.60	24.90	80	25.30	25.65
"	77	24.80	25.10	81	—	—
"	78	24.90	25.20	—	—	—
Bánsági	75	—	—	79	25.20	25.60
"	76	24.65	24.95	80	25.35	25.70
"	77	24.85	25.20	81	25.50	25.80
"	78	24.95	25.30	—	—	—
Bácskai	75	—	—	79	25.25	25.70
"	76	24.70	24.10	80	25.40	25.80
"	77	24.90	25.30	81	—	—
"	78	25. —	25.45	—	—	—
Rozs elsőrendű új középminőségű (új)					20.15	20.30
"					20.05	20.10
Árpa takarmányárú, elsőrendű					16.05	16.20
"					15.70	15.95
Köles					—	—
Zab elsőrendű (új) középminőségű (új)					16.65	17. —
"					16.10	16.45
Tengeri belföldi román v. bolgár					—	—
Repczekáposzta					—	—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Ordódy Lajos.**

Szesz.

A szeszüzletben e héten a forgalom nem volt kielégítő és miután a bécsi olcsóbb kontingens nyers szeszjegyzések folytán nálunk is olcsóbb árajánlatok vannak, az árak a multheti zárlat árakhoz képest 1 koronával olcsóbban zárulnak.

Elkelt finomított szesz adózva nagyban 180—1850 K, adózatlanul 61—6150 kor. Vidéki finomított részéről 1/2—1 kor. olcsóbban.

Élesztőszesz nagyban 179—17950, adózatlanul 60—6050 K kelt el kicsinyben 1 kor. drágábban.

Denaturált szesz hordóval együtt nagyban kötésre 50—51 kor. kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről éléakebben lesz kontingensnyers szesz ajánlva de miután a vétel kedv gyérebb, csak jegyzésen alól 2—250 kor. történtek eladások.

Budapesti a kontingens nyers szesz ára 58.50—59.50 korona.

Budapesti zárlatárak nagyban vevőknek:

Finomított szesz adózva	180—18050 K
Finomított szesz adózatlan	61—6150
Élesztőszesz adózva	179—17950
Élesztőszesz adózatlan	60—6050
Nyers szesz adózva	178—17850
Denaturált szesz	50—51

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

A majdnem összes vetőmagfélék szilárd iránya, mely a piac mult heti helyzetében megnyilvánult, a lefolyt hét forgalmára is átszállott. Vörös löherét főképen csak Franciaországból ajánlottak. A minőségek — ugylászik — rosszabbak lettek, az árak pedig jóval magasabbak. Franciaországi tudósítások az első kézből jövő szállítások erős csökkenéséről adnak hírt. Hogy mennyiben felelnek meg e hírek a valóságnak, azt jelenleg még nem lehet megállapítani. Mint hírlik, a francia exportörök minden a termelők részéről előfordult ajánlatot fölémelt árak mellett is elfogadták; minthogy azt állítják a termelők, hogy még erősebb fagyok beállta esetén sem helyezhetnek kilátásba nagy szállítványokat. A belföldi ajánlatok a lefolyt héten tetemesen megszorodtak. Cseh- és Morvaországból is ajánlanak arankamentes nagyobb tételeket. Luczerna. Világos áru iránt elég jó vásárlási hajlandóság mutatkozott, míg ellenben a barnás szeműeknek csak hanyatló árak mellett akadt vevőjük. Muharmag némileg jobb figyelemben részesült; minthogy a tulajdonosok leszállították igényeiket. Bükköny árát a hét elején magasabbra fogták, azonban e színvonalon fenn nem tarthatta magát.

Jegyzések nyers áruért 100 kilogrammonként:

Luczerna világos szemű	118—133 K
Luczerna barnás szemű	108—113
Vörös löhere természetű arankamentes	136—150

Vörös löhere, mely az arankától

megtisztítható	130—140	»
Vörös löhere nagy arankás	11—120	»
Biborhere	34—36	»
Baltaczim	40—42	»
Bükköny tavaszi	17—18	»

Kimutatás

a hazai nyilvános áruraktárak és szövetkezeti gabonaraktárak gabona és örlemény forgalmáról és készleteiről.

1908. október 31-től november 7-ig.

A forgalom és készletek részletezése	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri
	mennyisége métermázsákban				
I. Készlet és forgalom.					
Készlet 1908. okt. 31-én	504664	188798	240764	209874	88092
Betét 1908. okt. 31-től rozás 1908. nov. 7-ig	42874	9117	23008	22106	12542
Kita 1908. okt. 31-től rozás 1908. nov. 7-ig	38789	9012	22539	14884	16067
Készlet 1908. nov. 7-én	508749	188908	241233	216646	84567
II. Az 1908. november hó 7-én megállapított készletek részletezése.					
A) Nyilvános áruraktárak					
Barcs	62417	8124	965	42198	21449
Beregyóújfalva	9779	1814	6511	1108	—
Békéscsaba	15156	728	3076	3084	1988
Brassó	11194	4681	5466	7561	1181
Budapest	72825	15916	7250	52608	841
Csákvár	24842	8098	563	3046	5152
Czegléd	6212	5047	4657	1573	361
Debreczen	7385	57662	5479	13240	—
Érmihályfalva	2929	14497	27	83	63
Fiume	28474	897	50223	19237	38111
Győr	—	204	23228	2451	—
Kaba	10909	216	955	10	36
Karczag	—	—	—	—	—
Kassa	8228	545	50213	6993	67
Kisújszállás	20672	1211	2439	330	2
Kisvárd	10670	16830	327	840	—
Kolozsvár	21510	810	1294	2880	10
Marosludas	13076	30	1692	4555	—
Maros-Vásárhely	11688	102	2616	1481	—
Mátészalka	2645	3818	123	3429	—
Mezőtúr	23666	—	5123	246	—
Miskolcz	6123	1551	12452	7360	—
Nagybecskerek	28942	799	1849	12577	250
Nagykanizsa	21237	3240	28541	1515	432
Nagyszalonta	7191	1924	901	952	459
Nagyvárad	12089	2062	2388	1125	115
Nyíregyháza	12336	27743	2108	5009	3000
Nyitra	50	800	13725	315	—
Panosova	3270	—	—	150	810
Pozsony	4150	4451	28479	1125	—
Szarvas	9464	24	1359	299	—
Szalmár-Németi	—	—	—	—	—
Szeged	4053	—	1200	2209	—
Szoboszló	10624	100	1776	107	28
Szombatföld	—	429	17363	2170	—
Temesvár	—	—	—	—	—
Versecz	9709	2	1604	5142	1015
Sziszek	8513	101	171	7365	9298
Zágráb	—	—	—	—	—
Zimony	—	—	—	—	—
B) Szövetkezeti gabonaraktárak.					
	3572	4355	404	186	—

Keresek

gazdatisztet, ki a kettős könyvvelben is jártas. Csak kinek már állandó helye volt, küldje ajánlatát fizetési igények megjelölésével: Dobrin Richárd Nagy-fakos pusztá, posta Somogy-szentmiklós, Nagykanizsa mellett.

1000 holdas

gazdaságomba ispánt keresek, ki hosszabb időt töltött beiterjesében kezelt gazdaságban. Fizetés 1000 korona készpénz és megfelelő természetbeni járandóságok, szép lakás és kert. Bizonyítványmásokat kérek, melyeket vissza nem küldök. Honig Albert, Bonyhád, Tolna m.

A gazda tizparancsolatja

szép nyomással, ingyen kapható minden kereskedőnél vagy levélbeli kérvényre ingyen és bérmentve postán, Ubald v. Trnkóczy gyógyszerész-től Laibach, Krain, Ausztria.

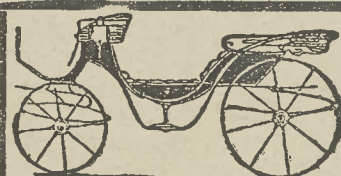
GŐZEKÉK,

gőzuti hengerek és uti mozdonyok

cséplőgépek hajtására, az osztrák bánya- és kohóművek társaság vasműveiből.

A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági szaktanácsal készséggel szolgálunk.

Szives megkeresések **Zentral Direction der Oesterreichischen Berg- u. Hüttenwerks Gesellschaft, Teschen, Osztrák-Szilézia, vagy: az osztrák bánya- és kohászati társaság magyarországi képviselőjéhez, Mayer Pál főhercegi felügyelő, Budapest, VIII., József-utca 16-18.** kéretnek.

Kocsigyártás.

Budapesti kovacs- és kocsigyártó-
ipartestület védnöksége alatt álló

Köcsi Árucsernok Szövetkezet
BUDAPEST, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.
Magyarország legnagyobb kocsiraktára.

Balesetek

kizárva.

Minden nagyságban.

Szecskaavágók,
Répavágók,
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.

UMRATH és TSA
BUDAPEST, V., Váci-körút 60.

Gőzeséplőkészletek 12 HP-ig. Ipari mozdonyok 200 HP-ig.

Balesetek

kizárva.

Kis- és nagybirtok részére.

Vétel és kölesön, új és egyszer használt, kartellen kívüli

burgonya-
mag-
gabona-
faszén-
gyapjú-

ZSÁK

kazal-
repeze-
behordási-
rostaalj-
waggon.

PONYVA

NAGEL ADOLF

Budapest, Arany János-utca 10.

„HUNGARIA“ kettős kézi kévekötelek favéggel,
aratógép zsinetek, szőlőkötöző fonal, kötélárú,
zsák zsinag, lopokrócz. — Zsák- és ponyvagár.
Kölesöntézet. Vétel, eladás és cserélés. — Sürögny-
cím: Nagel Budapest. — Vidéki telefon 35-92.

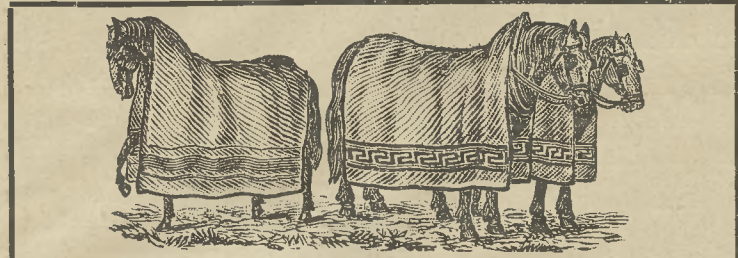
forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet I. fajtisza anyagra.

NAGYENYED = re
Alsófőher m.

Gyümölcsfák
disz- és kerítésnövények stb.
Nemes szilvacsemetékben nagy készlet

Szőlőoltványok európai, amerikai
sima és gyökeres vesszők.
— Árjegyzéket ingyen küld: —

FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Az egyesült gyapjúgyárak idén ismét általam 4000 darab úgynevezett **katonasági lópokróczot** valóban nevetségesen csekély árban, darabonként csupán 4.40 K-ért, párját 8.60 K-ért (6 párt portómentes küldéssel) árusít, direkt a lótulajdonosoknak. Ezen elpusztíthatatlan, vastag, igen meleg, sötétszürke pokróczok 150 cm. szélességen és 200 cm. hosszúságban gyártatnak, tehát a lovat egész hosszában takarják. Világosan írott megrendelések a pénz előleges beküldése vagy pedig utánvét mellett eszközöl, ahová a megrendelések czímzendők: **Steiner, az egyesült pokróczgyárak bizományi áruháza Wien, II., Taborstrasse 27/B.** Az áruház kötelezi magát a nem megfelelő áruért a pénz visszaküldeni. **Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.** Felsorolok néhány czímet a főmegesen érkező utánrendeléseket és elismerőleveleket írói közül: Lovag Czarkowski, Strzalkowetz, Jabers-kastélyi intézősége, nemes Stephanowicz nagybirtokos, Csendlaki birtok, Báró Kellersperg, Kalschmiedl birtokintézőség v. Klady, Paric főtisztelendő, Kogl pinocz, főtisztelendő Rantowski, Stanislawezik, főtisztelendő Popescu, Dzemuc Krommer, Lichteni birtokos stb. stb.

100 darab
egészen új, **horganyzott tejkupák** 33, 44, 56 liter űrtartalommal, az **első magyar tejjázd. gépgyár Fuchs és Schlichter készítményei** Budapest, VI., Jász-utca 7.
bármilyen áron eladó. Folyadékzáró képességért kezességért nem vállalunk. Tudakozódások: **Gutsverwaltung in Kanichsfeld, Steiermark.**

RAPID kézi műtrágyaszóró készülék.
Ezen **műtrágyaszóró-készüléket** Fischl V. gazdasági intéző ur szakszerű kísérletezés után találta fel. — A régi szokásos **kézi szórással** szemben előnye, hogy a munkás kezét és ruháját nem támadja meg; a használatban levő nagy gépekkel szemben előnye az **olcsó ár**, egyszerű kezelés s hogy **egy ember naponként 7-8 holdat**, vetőlépésben haladva, kényelmesen beszórhat. A beállítható szórókanál által az **elszórórando mennyiség pontosan szabályozható.** Ára Budapesten darabonként 60.— K. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálók.

WEISZ JAKAB
a szabadkai műtrágya-gyár képviselője
Budapest, V., Lipót-körut 7.

TELEFON 42-78

szabadalm. száma 41716. szám alatt.
Szabályozható szórókanállal.

Kerestetik megvételre
azonnali kifizetés mellett, körülbelül **500.000 korona értékű szép birtok**, nagyobb részt erdővel, jó kis vadászattal. 4-5 órányi gyorsvonati távolságra Wientől. Közvetítők kizárva. Ajánlatok csak a tulajdonosoktól „F. K. Klagenfurt Hauptpostlagernd“ kéretnek.

100 pár díszlőszerszám.
Mell- és kumet, ezüst- és aranydíszítések, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótarakók, régi és új eszköpenyek, halinacsizmák, zöld munkászubonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyergesek, régi és új fegyverek, kardok és puskák, tüzálló kasszák minden nagyságban, kézi vaskazetták, másoló prések, gyepplőszárak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban mint bárhol kaphatók.

Wien, IX., Trödlerrhalle 105. — Telefon 20.745. — A küldemény utánvétellel eszközöltek. Nem alkalmas tárgy kicseréltetik.

VALÓ-
di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női óvszerek) F. Berguerand fils leghirnevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

POLGÁRSÁNDOR-nál
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körut 50. szám.
Részletes képes árjegyzék ingyen.
Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágatott a „Gazdasági Lapok“-ból.

Montafouni
etschthali 2-3 éves **bikák** eladók. **Maár Zoltán, Alattyán.**

Ákác, juhar és sofora
1-2 éves csemete, sorfának alkalmas 2-3 méter magas **jegegye-, nyár- és gledicsia-fát**, bor és csemege szőlővesszőt, asztali és peccsenye **6- és uj borokat**, kisebb és nagyobb mennyiségben állandóan elad Liptay Jenő pazonyi (Szabolcs m.) szőlőtelepe Nyiregyházán.

ÁGYBAVIZELÉS.
Azonnali szabadulásért **jótállás.** Felvilágosítás díjtalan. Kor és nem megadandó. Fényes köszönőlevelek. — Orvosilag ajánlva. **„SANITAS“ INTÉZET** VELBURG P. 166. Bayern.

Világhírű szabadalom 18 államban

Stadel-Torkos földmérő-taliga kapható Stadel gépgyárában, Győrött.

A szőlő trágyázása.
Irta: **Ordódy Lajos.**
Ára 3 korona.
Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és mű-kereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb termény a legnagyobb mennyiségben elérhessük. Megszerezhető a „Gazdasági Lapok“ kiadóhivatalában
Budapest, IV., Múzeum-körut 7.

TEJ-
szállító kannák, szeparátorok, túró-készülékek, kópútók stb.
LEINER és FLEISCHMANN
Vas- és fémrujyarából
MAGYI ING BECS. mellett
Műhelyek ingyen.

Bámulatos
szerencsegyűjtődém eddigi eredménye.
19 milliót

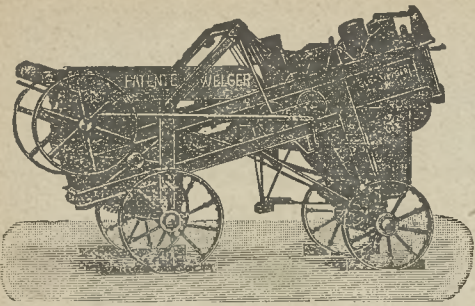
fizettem ki tisztelt vevőimnek, köztük a következő főnyereményeket:

Korona	Szám
600000	62551
400000	19406
400000	11119
400000	28916
400000	33464
100000	42758
100000	49878
100000	87991
90000	3148
80000	47334
70000	60912
60000	3952
60000	17357
60000	78863
60000	82528
60000	97263
50000	64714
30000	6924
30000	35814
30000	38691
30000	42778
30000	88837
30000	90964
25000	23481
25000	30049
25000	52235
25000	15900
20000	11-szer
10000	9-szer
15000	42-szer

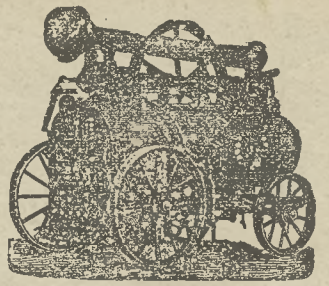
Kísérelje meg tehát szerencsését Gaedicke-nél s ön bizony számíthat sikerre.
A november 19. és 21-iki húzáshoz ajánlok

Egész	Fél	Negyed	Nyolczad sorsjegyet
12.—	6.—	3.—	1.50 koronaért.

Gaedicke & Co.
bankház Budapest,
Kossuth Lajos-utca II. szám.

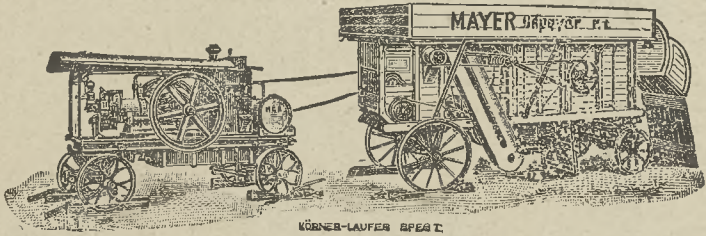
GÉPVÁSÁR

Ajánlható beszerzési források.

MAYER GÉPGYÁR

vas- és fémöntőde részvénytársaság
SZOMBATHELY—BUDAPEST, VI., Váci-körút 61. sz.

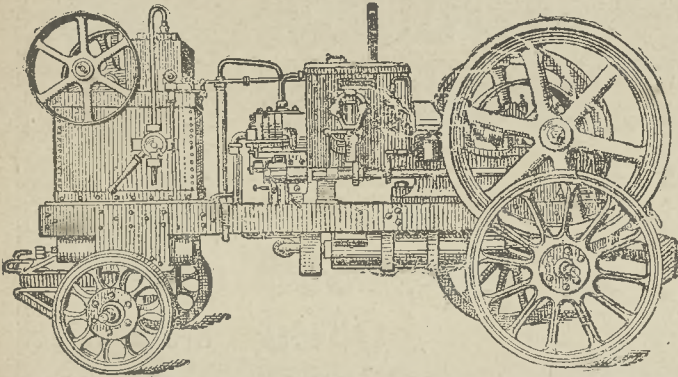

KÖRNER-LAUFER BREIT.

Malom-építész, motor-osztály, mindennemű gazdasági gépek gyártása. Hazai gyártmány. Kitűnő munka. Kedvező feltételek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

LANGEN és WOLF motorgyár

BUDAPEST, VI., Váci-körút 59.

Eredeti

„OTTO“

-féle lokomobilok, benzín- és szivógáz-motorok.

Kényelmes fizetési feltételek.

MÓTOROK

mindenféle gazdasági gépek hajtására.

A hajtóerő benzin, spiritusz, kohógáz vagy generátorgáz. Üzemköltség 1 $\frac{1}{2}$ –2 $\frac{1}{2}$ fillér óránként és lóerőnként.

Gőzekék. Gabonaelevátorok. Őrlő- és daráló hengerszékek. Benzin- és spiritusz-lokomobilok. Villamos világítás teljes berendezése. Villamos ivóvízlámpák.

Árjegyzékkel és költségvetéssel szívesen szolgál

Ganz és Társa

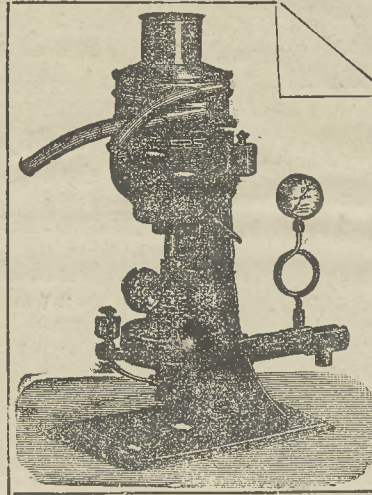
vasöntő- és gépgyár részvénytársulat BUDAPESTEN.

ALFA-SEPARATOR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPESTEN.

TEJGAZDASÁGI
GÉPGYÁR.

Iroda, raktár és gyártelep:
VI., Lomb-utca 11.

Alfa-Laval Separatorok kézi és erőhajtásra

40–2000 ltr óránkénti munkabírással. Mindennemű tejgazdasági eszközök és gépek gyártása. Tejgazdasági telepek berendezése és átalakítása. Díjtalan tanácsadás minden tejgazdasági kérdésben. Árjegyzékek, tervek és költségvetések bérmentve.

Több mint 770 első díj!

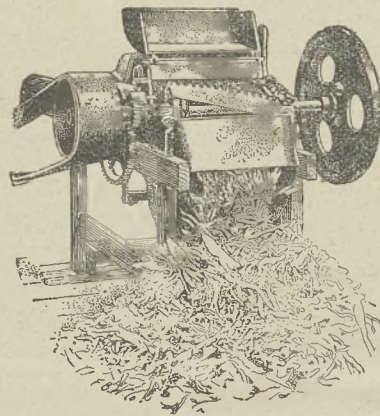
Több mint 500.000 Alfa-Laval Separator az egész világon!

!! Az Alfa-Laval Separator a legjobb !!

PROPPER SAMU Mezőgazdasági Gépraktára

Budapest, V., Váci-körút 52.

Ajánlja mérsékelt árakon legjobbnak elismert, amerikai „OHIO“

kukoriczszártépő-gépeit, melyek szecskavágásra is kitűnően alkalmasak, továbbá „RE-FORM“ takarmányfülllesztő-, répavágó-, burgonyaosztályozó- és szalmakötélfonó-gépeit és fedett biztonsági járgányait. — SACK RUDOLF

elismert legkitűnőbb ekéinek, vetőgépeinek stb., továbbá a valódi „WESTFALIA“ műtrágyaszóró-gépeknek kizárólagos képviselője.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE

szabadalmazott

TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

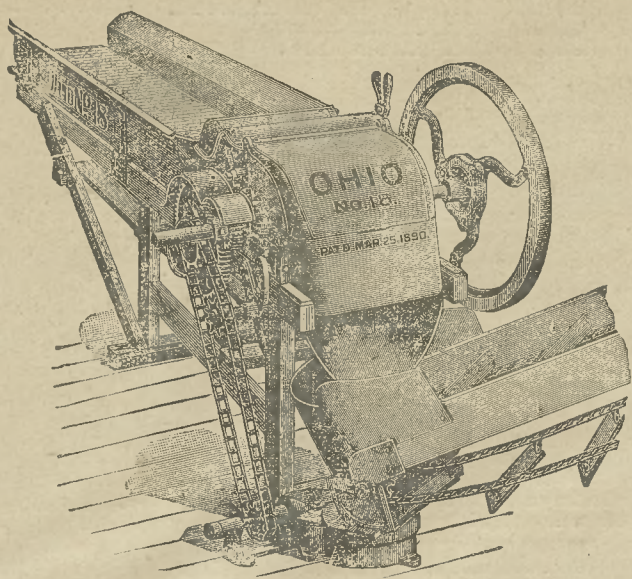
az egyedüli és utolérhetlen szerkezet, mely a tengeriszárat legtökéletesebben tépi szét és így a zombolyázáshoz előkészíti takarmányozási célokra.

!!! Szaktekintélyű gazdák által minden gazdaságban nélkülözhetetlen gépnek kijelentve. !!!

1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalom-tulajdonos

„NICHOLSON“ gépgyár részvénytársaság, Budapest, Váci-út 17. sz.

Ismertetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.

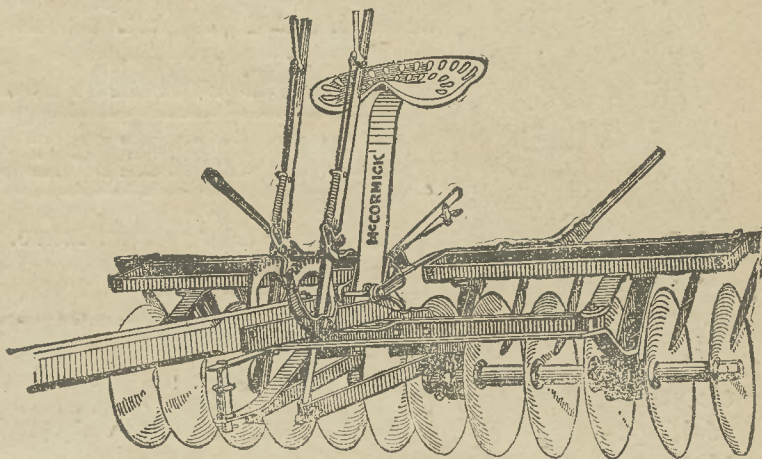
„OHIO“ EREDETI & AMERIKAI tengeriszár-tépő-,

zöldtakarmányapritó és szalmaszeccskázógép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

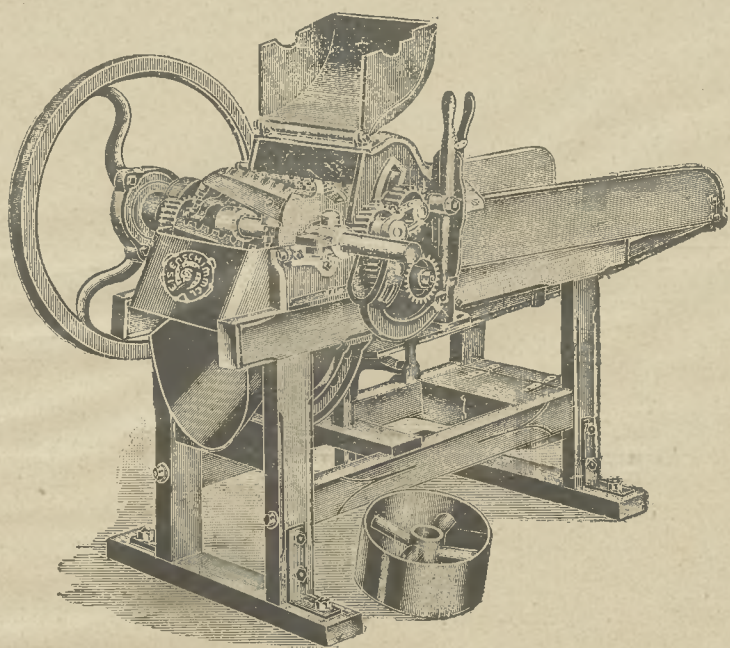

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

☛ a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK Harvesting Machine Comp., Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utcza 12.
J. E. KNECHT, igazgató.

**Amerikai rendszerű Schred-
derek**

Kukoriczszártépőgépek

**Kézi- és erőhajtású szeccska-
vágók**

Répaavágók és répaázók

**Kukoriczamorzsolók és
daráló-malmok**

Járgányok és közlőművek

Takarmányfüllesztő kazánok

a legmodernebb szerkezettel, elsőrendű kivitelben,
utolérhetetlen munkateljesítéssel, olcsó versenyáron

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégénél

Budapest, VI., Nagymező-utcza 68.

Vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND.**

